

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 27. oktobris – 2. novembris

Nr. 41 (1651)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Piemineklis valstsvīram, kas būvēja Latviju

LIGITA KOVTUNA

Piektdienas, 23. oktobra dienvidu Jaunjelgavā kuplā ļaužu pulkā svinīgi atklāja pieminekli Teodoram Hermanovskim (1883-1964) – Latvijas republikas pirmajam satiksmes ministram, valstsvīram, kurš smagajā Latvijas valdības Liepājas periodā 1919. gadā līdz ar saviem tiešajiem pienākumiem darbojās arī kā finanču, tieslietu, tirdzniecības un rūpniecības un zemkopības ministrs.

T. Hermanovskis, pēc profesijas arhitekts, atstājis arī nozīmīgu mantojumu Latvijas arhitektūrā un tiek uzskatīts par vienu no funkcionālisma stila ieviesējiem. Pēc viņa projektiem uzceltas ap 100 dzīvojamās un sabiedriskās ēkas Rīgā un Jūrmalā. Viņa visvairāk zināmie objekti ir Kinoteātri "Daile" un "Teika" Rīgā un tagadējā viesnīca "Tālava" Rūjienā. Jāpiebilst, ka Hermanovskis savulaik strādāja slavenā Eižena Laubes arhitektu birojā.

Dzimis Jaunjelgavā, zemnieka ģimenē, pirmo izglītību guvis Jaunjelgavas elementārskolā. Tur nodibinājis sakarus ar jaunstrāvnikiem, bijis 1905. gada revolūcijas dalībnieks. Ieguvis inženiera izglītību Rīgas Politehniskajā institūtā, Teodors Hermanovskis piedalījies Lat-

Jaunjelgavas novada domes priekšsēdis Guntis Libeks // Foto: Ligita Kovtuna

vijas valsts proklamēšanā 1918. gada 18. novembrī. Būdam finanču ministra vietas izpildītājs, uzdevis pēc saviem zīmējumiem izdot pirmās Latvijas zīmogmarkas, bandroles un izpriece nodokļu markas. Visā savas darbības laikā ministra amatā Hermanovskis galveno uzmanību pievērsa maģistrālo satiksmes ceļu – dzelzceļu, šoseju un zemes ceļu atjaunošanai.

Starpkaru periodā Hermanovsku dzimta nozīmīgi kupli-

No kreisās: tēlnieks Kristaps Gulbis, Norvels Hermanovskis, Vaira Lejniece, Tālis Linkaitis, Imants Parādnieks (NA) un Dina Parādniece (abi ziedotāji) // Foto: Ligita Kovtuna

Spēlē Latvijas Nacionālo bruņoto spēku orķestris // Foto: Ligita Kovtuna

nāja Rīgas un Latvijas kultūras, mākslas un sabiedriskās dzīves ainu. Četri dēli – Aksolds, Guntars, Egils un Vidvars bija mākslinieki un arhitekti, kuŗi turpināja Teodora un mātes Paulīnes iesākto mākslas ceļu.

1944. gadā Teodors Hermanovskis devās emigrācijā uz Vāciju un tālāk uz ASV, kur 1964. gadā aizgāja Mūžībā Nūdzērijas štatā.

T. Hermanovska politika karjeru sagrava 1920. gada pavasarī noslēgtais neveiksmīgais darījums ar ASV firmu U.S.A. International Corporation, kas solīja Latvijai tik nepieciešamo lokomotīvu, vagonu un sliežu piegādes, taču izrādījās krāpnieki, kuŗu dēļ Latvijas valsts cieta lielus zaudējumus. T. Hermanovskis šajā lietā 1923./1924. gadā apsūdzēja un tiesāja, taču te nebija runas par pavisību vai ļaunprātību, bet drīzāk par visa

tā laika jaunā valsts aparāta informācijas un pieredzes trūkumu. T. Hermanovska laikabiedrs Ādolfs Klīve vēlāk memuāros rakstīja: "Hermanovskis krita īstas amerikāņu blēžu bandas nagos."

20. gadsimta 20. gados T. Hermanovskis kādu brīdi pievērsās arī preses, būdam izdevuma *Latvijas Sargs* un žurnāla *Nedēļa* redaktors.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība "Laiks-BL"

MAF
Mediju atbalsta fonds

(Turpinājums 6. lpp.)

Trimdas
archīvu
mājupceļš
2. lpp.

Par šo laiku
Latvijā un
pasaulē
3., 4. un 5. lpp.

Numura
intervijā –
kultūras
ministrs
Nauris
Puntulis
7. lpp.

IN
MEMORIAM
Atis
Gunivaldis
Bērtiņš
11. lpp.

BL sports un
paziņojumi
12. lpp.

TRIMDAS ARCHĪVU MĀJUPCEĻŠ

Mūzejs aicina – varbūt tev garāžā vai pagrabā ir...?

Mūzejs un pētniecības centrs “Latvieši pasaulē” ir sagatavojis informāciju par ko ļoti īpašu un aktuālu – nelielu daļu no “vēlmju saraksta” mūzeja krājuma papildināšanai. Priekšmetu dāvinājumi vienmēr ir un būs mūzeja neatņemama sastāvdaļa, par ko esam neizsakāmi pateicīgi visiem tā atbalstītājiem! Konkrētie priekšmetu dāvinājumi no šī saraksta palīdzētu ilustrēt mūzejam un diasporai svarīgas tēmas. Informācijā daļas mūzeja vadītāja Marianna Auliciema.

“Bet ko ĪSTI jūs meklējat mūzejam?” – tas ir jautājums, ko dzirdam bieži no latviešiem ārvalstīs, kuŗus sastopam, kad esam ekspedīcijās, aktīvi vācot materiālus mūzeja krājumam. Kopš mūzeja dibināšanas esam īpaši attīstības fāzē – kuŗā viens no svarīgākajiem uzdevumiem ir izveidot bagātīgu vēstures liecību krājumu par latviešu migrāciju un diasporu. Tādēļ, cik vien iespējams, dodamies regulārās ekspedīcijās pie latviešu kopienu ārzemēs, mērķtiecīgi vācot priekšmetus, dokumentus, fotogrāfijas un stāstus. Neskatoties uz to, ka mūzejam ir sava oficiālā krājuma politika, kuŗā ir uzskaitīts, kādus materiālus mūzejs vāc, no šī oficiālā dokumenta tomēr nav tik vienkārši saprast, kuŗas no katram piederošajām lietām varētu būt nozīmīgas krājumam!

Daudzreiz mūs interesē pavisam ikdienišķas, “necilas” lietas – galvenais, lai tās palīdz ilustrēt kādu svarīgu tēmu saistībā ar latviešu dzīvi ārzemēs. Piemēram, Aina Novadnieks bija pavisam pārsteigta, kad ciemojāties pie viņas Ziemeļanglijā! Mums interesēja veikalā nopērkama plastmasas *Tupperware* bļoda ar vāku, ko Aina ir gadiem lietojusi, lai tajā “atpūtinātu mīklu”, kad cep rupjmaizi. Šī bļoda, kā stāstīja Aina, ir vislabākā un uzticamākā lieta, bez kuŗas rupjmaizes cepšana viņas virtuvē būtu neiedomājama. Ainas stāsts par rupjmaizes cepšanu Anglijā pēc Otrā pasaules kara – par izejvielām, ko nevarēja dabūt, par ģimeni un latviešu sabiedrību Bradfordā, kam maize tika cepta, – kopā ar šo uzticamo darba rīku, plastmasas bļodu (jā, atzīstam, ka vēl labāks eksponāts būtu kūpošs, smaržīgs rupjmaizes kukulis!), palīdz ilustrēt mūzejam interesējošo tēmu – latviešu ēdieni un to gatavošana diasporā.

Citu reizi ekspedīcijas laikā sēdējām pie galdā Toronto latviešu centrā un stāstījām par mūzeju, un tika uzdots jautājums: “Vai ir kāda īpaša lieta, ko ļoti meklē iekļaušanai mūzeja krājumā?” Toreiz, ceļojot Kanādā, bijām daudzus stāstus uzklusījuši par pirmajiem obligātajiem darbiem, ko latvieši uzņēmās 20. gadsimta 50. gados pēc iebraukšanas Kanādā pēc Eiropas bēgļu nometnes pavadītiem gadiem. Tādēļ uzreiz atbildēju, ka meklējam ķiveri, kuŗa piederējusi kādam latvietim, kas pēc iebraukšanas strādāja zelta raktuvēs Kanadas iekšzemes

provincē... Un – galdiņ, klājies! Kanadas latvietis Jānis Valdmanis paceļ roku – viņam ir tāda veca ķivere pagrabā! Tā savulaik piederējusi Jānim Peniķim, kuŗš sākumā bija strādājis zelta raktuvēs, vēlāk pārgājis uz urāna raktuvēm. Jānis varētu mums rītdien to atvest! Tā mēs krājumā ieguvām brīnišķīgu priekšmetu, kas ilustrē grūto un bistamo darbu, ko daudzi jauni latviešu vīriēši uzņēmās, lai atmaksātu jaunajai mītnes zemei par iespēju pārcelties uz turieni.

Mūzeja “Latvieši pasaulē” darbiniekiem sarunās, lasot un domājot par latviešu sabiedrību un pieredzi ārpus Latvijas, kā arī plānojot nākotnes izstādes un projektus, izveidojies īpašs “vēlmju saraksts” mūzeja krājuma papildināšanai. Ļoti vēlamies saņemt dāvinājumā vairākus priekšmetus, kas varētu ilustrēt mūzejam un diasporai svarīgas tēmas.

Hamiltonas deju kopa “Vainadziņš” dziesmu svētku gājienā Toronto, Kanādā 1981. gadā

Padalos ar daļu no šī “vēlmju saraksta” šeit – ar cerību, ka varētu notikt līdzīgi kā ar zeltača ķiveri! Mūzejs “Latvieši pasaulē” priecātos saņemt dāvanā šo lietu kopā ar stāstu!

• **Vēstules – sarakste starp Padomju Latviju un Rietumiem.** Jau vairākus gadus mūzejs strādā pie tēmas par saziņu starp cilvēkiem abās “dzelzs priekšvara” pusēs – ar domu atspoguļot emocijas, komunikāciju un praktisko dzīvi ģimenēs, kuŗas tika šķirtas uz gadu desmitiem.

• **Novusa galds (darināts trimdā) un/vai novusa turnīra balva/kauss.** Novuss tika (un joprojām tiek!) kaislīgi spēlēts latviešu kopienu ārpus Latvijas, ir organizēti turnīri, čempionāti, ārzemēs dzīvojoši latvieši ir darinājuši un tirgojuši novusa galdus un piederus. Mūzeja krājumā pašreiz nav neviena priekšmeta, kas saistīts ar novusa spēlēšanu ārpus Latvijas!

• **Archeoloģiskais tautastērps – iegādāts Latvijā 20. gadsimta 90. gados.** Mūzeja krājumā ir vairāki tautastērpi, kas izvesti no Latvijas bēgļu gaitās vai darināti ārpus Latvijas okupācijas laikā. Šo kolekciju vēlamies papildināt ar tādu tērpu, kas ir komplektēts un

nopirkts Latvijā 20. gadsimta 90. gados pēc Latvijas neatkarības atgūšanas un aizvests uz savu mītnes zemi. Šajā laikā bija “mode” greznie archeoloģiskie tērpi ar mēlītēm un misiņa zvaniņiem.

• **Plakāts, ko nesis koris vai tautas deju grupa Dziesmu svētku gājienā.** Dziesmu svētku gājienos ārpus Latvijas vienmēr ir bijusi tradīcija katrai deju kopai vai korim nest plakātu, uz kuŗa ir uzrakstīts kopas vārds. Šādi plakāti parasti tika darināti centrālīzēti, ar vienotu stilu un izpildījumu.

• **Augstskolas talārs vai tā sastāvdaļa – no kalpošanas universitātē, absolvēšanas vai kā korporācijas regālija.** Nonākot trimdā, latviešiem bija īpaši svarīgi izskolot savus bērnus – dēlus un meitas. Universitātes izglītība ir bijusi ļoti augsti vērtēta trimdas latviešu vidū, tādēļ krājumam

biem vai pašmāju saimnieču ceptām tortēm.

• **Atribūts no vasaras nometnes šķēršļu gājiena vai cits priekšmets, kas saistās ar vasaras nometnēm.** Svarīga trimdas kultūras dzīves daļa bija latviešu skolas un vasaras nometnes bērniem un jauniešiem. Šķēršļu gājieni ir neatņemama vasaras nometņu sastāvdaļa, kuŗā audzinātāji un skolotāji veido aizraujošus piedziņojumus un izaicinājumus nometņu dalībniekiem.

• **Viesu grāmata no latviešu mājām,** kuŗā ir izlasāmi citu lat-

Apsveikuma kartītes, ko Antonija Vanaga sūtīja no ASV savai brāļameitai Ievai Rīgā 20. gadsimta 60. gados

viešu ģimeņu viesu vārdi, apciemojumi, novēlējumi vairāku gadu garumā. Šādas viesu grāmatas agrāk bija ļoti populāras, un tās savā ziņā atklāj latviešu sabiedrības “mikrokosmu” – ciemošanos, svinības, viesu vizītes no Latvijas, gadskārtu paražas, sabiedrības notikumus u.c.

• **Latviešu basketbolista tērps vai daļa no tērpa.** Latviešu bēgļiem bija liela ietekme uz basketbola sporta attīstību vairākās valstīs pēc Otrā pasaules kara. Mūzeja krājumam meklējam atribūtus, kas atspoguļotu latviešu aizraušanos ar basketbolu, piemēram, kādas komandas uniformu (latviešu komandas vai latvieša, kas piedalās mītnes zemes komandā), apbalvojumus u.c. Interesē arī citi sporta veidi un to atribūti.

• **Tipiskas skatuves dekorācijas (bērzi, Latvijas lauku ainas elementi),** kas ir atkārtoti izmantotas teātra izrādēs latviešu namos. Teātra izrādēs allaž ir iepriecinājušas latviešu nama apmeklētājus visā pasaulē. Parasti namam bija savs krājums ar “tipiskiem” latviešu lauku ainavas rekvizītiem, kas tikuši izmantoti vairākkārt dažādām izrādēm. Nereti šīs dekorācijas bija kāda vietējā latviešu mākslinieka darbs.

• **Ģitāra, kas spēlēta latviešu svētkos, vai tās kaste (iespējams, ka kaste izrotāta ar lipekļiem no latviešu svētkiem un pilsētām).** Mūzeja krājumā ir vairāki mūzikas instrumenti, ieskaitot kokles, akordeoni, trompetes, ar kuŗiem ir spēlēta latviešu tradicionālā mūzika. Šoreiz meklējam ģitāru, bungas, sintezatoru vai citus instrumentus, kas atspoguļotu tieši populārās rokāmūzikas atskaņošanu latviešu svētkos.

• **Rokdarniecības šujamkaste ar saturu** – diegiem, adatām, dzijām, pogām utt; vai citi daiļamatniecības rīki – koka iededzināšanai, izgrebšanai utt. Latviešu rokdarbi ir viens no visredzamākajiem veidiem, kā tika kopta latvietība ārpus Latvijas. Divāns ar krustdūrienā izšūtu spilvenu ir bieža parādība diasporas latviešu mājās, kā arī koka sienas šķivis vai citi daiļamatniecības izstrādājumi. Mūzejam ir kolekcija ar daiļamatnieku darbiem, bet derētu arī amatnieku un rokdarbnieču darbarīku komplekti!

• **Darba rīki vai citi piederumi no “pirmajiem obligātajiem darbiem” pēc ierašanās mītnē** – strādājot laukos, slimnīcā, būvējot mājas, rūpnīcā utt. Pirmie obligātie darbi pēc ierašanās mītnes zemē bieži bija melnstrādnieku darbi, ar kuŗiem varēja atpelnīt ceļu. Šajos darba piedāvājumos parasti netika ņemtas vērā darbinieka iepriekšējās darba kvalifikācijas vai darba iemaņas. Dažiem šiem darbiem (piemēram, slimnīcas sanitāres) bija izaugsmes iespējas, un latvietes arī turpināja strādāt slimnīcās kā medmāsas, kuŗām bija īpašas uniformas, nozīmītes un darba aprikojums.

• **Tautas tērps vai tā daļa, kas darināta no nestandarta materiāliem.** Bēgļu nometnēs Vaciņā trūka materiālu, ar ko darināt tautastērpus, tādēļ nereti saktas tika darinātas no skārda bundžām, kreklis – no izpletņu zīda, brunči – no krāsotām vecām segām utt.

• **Dienasgrāmatas, rakstītas bēgļu gaitās Otrā pasaules kara beigās.** Mūzejs īpaši meklē dienasgrāmatas, kuŗās ir aprakstīti pārdzīvojumi un maršruti, ceļojot no dzīvesvietas Latvijā uz evakuācijas ostu.

• **Izbraukšanas atļauja vai citi dokumenti, kas atspoguļo bēgšanu/evakuāciju no Latvijas teritorijas.** Mūzeja krājumā ar dokumentiem ir jau ļoti labi pārstāvēts dzīves posms bēgļu nometnēs, taču mums ir daudz mazāk dokumentu, kas saistīti ar izbraukšanu no Latvijas un ceļu līdz bēgļu nometnēm.

Protams, šīs lietas tikai tad ir nozīmīgas, ja tām līdzī nāk priekšmeta stāsts – kuŗš to ir lietojis, kuŗā laikā un vietā? Noderīgas ir arī fotogrāfijas vai dokumenti, kas papildina un padziļina gan cilvēka pieredzes stāstu, gan ilustrē pašu priekšmetu. Ja Jums garāžā vai pagrabā ir kāds no augstākminētajiem priekšmetiem un vēlaties to dāvināt mūzejam, lūdzu, rakstiet uz lapainfo@gmail.com! Mēs labprāt saņemtu ziņu no Jums un pārrunātu iespēju par šo priekšmetu dāvināšanu mūzejam un pārvešanu uz Latviju! Papildinformāciju ir iespējams atrast mūzeja “Latvieši pasaulē” atjaunotajā mājaslapā.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Uzņemas gādību pār agrāko pilsētas vācu teātri

20. oktobrī Valsts prezidents Egils Levits piedalījās Rīgas Richarda Vāgnera nama atslēgu pasniegšanas ceremonijā, kas simboliski iezīmē Latvijas un Vācijas kopīgā projekta "Rīgas Vāgnera teātra atdzimšana" uzsākšanu.

Valsts prezidenta Egila Levita un Hanzas pilsētas Rīgas mēra Mārtiņa Staķa klātbūtnē Mārim Gailim tika pasniegtas agrākā pilsētas vācu teātra atslēgas, nodotot Vecrīgas sirdī esošo ēku jaunā saimnieka rokās. Ēku kompleksa atslēgas tās jaunajiem saimniekiem pasniegta VAS "Valsts nekustamie īpašumi" valdes priekšsēdis Renārs Griškevičs. Šīs vasaras beigās Saeima trešajā lasījumā atbalstīja likumprojektu, kas ļaus Māra Gaiļa vadītajai Rīgas Richarda Vāgnera biedrībai spert platu soli pretī iecerētajam mērķim – renovēt un restaurēt vēsturisko ēku, kā arī atjaunot un no jauna atsākt agrākā teātra darbību.

Projekta patrons Valsts prezidents Egils Levits uzsvēra: "Es atbalstu šo nākotnē vērsto Latvijas-Vācijas kopprojektu, jo ēka atspoguļo pēdējo divarpus gadsimtu Latvijas vēsturi. Šis projekts ir ļoti liels pienesums ne tikai mūsu Latvijas kultūras dzīvei, bet arī visas Eiropas, tādēļ esmu gandarīts, ka drīz Vāgnera zāle atgūs savu agrāko spozmi, atkal kļūstot par vienu no redzamākajiem Ziemeļeiropas kultūras norišu centriem, kas atrodas Baltijas jūras krastos."

Valsts prezidents Egils Levits Rīgas pilī tikās ar Šveices Konfederācijas Nacionālās padomes prezidenti **Izabellu Morē** (*Isabelle Moret*) un parlamenta politisko pārstāvju delegāciju, sveicot ar pirmo Šveices parlamenta oficiālo vizīti Latvijā.

Egils Levits, kurš savulaik ir bijis arī Latvijas vēstnieks Šveicē, pauda gandarījumu par Šveices parlamenta vēlmi veidot ciešākas sadarbības saites ar Latviju. I. Morē pateicās par sirsnīgo uzņemšanu un izteica cerību, ka pēc šīs vizītes izdosies izveidot Latvijas un Šveices parlamentāriešu draudzības grupu tālāku abu valstu kontaktu stiprināšanai.

Par mērķtiecīgu atbalstu kultūras nozarei

21. oktobrī pēc Valsts prezidenta Egila Levita un valdības vadītāja Krišjāņa Kariņa tikšanās tika atzīts, ka Latvijai kā mazskaitlīgai nācijai ir nepieciešams mērķtie-

cīgs atbalsts kultūras nozarei un radošajām personībām.

Valsts prezidenta ieskatā, atbalsts kultūrai būtu nodrošināms divos virzienos. Pirmais virziens ir institucionāls atbalsts, bet otrs – speciāls atbalsts *Covid-19* apstākļos.

Krišjānis Kariņš pievienojās sacītajam, ka Latvijā ir svarīgi palīdzēt uzturēt radošo cilvēku darbību. "Ir objektīvi saprotams, ka rakstniekam, kas raksta grāmatu latviešu valodā, nav nekādas iespējas nopelnīt līdzīgi kā rakstniekam, kurš dzīvo angļu, franču vai vācu valodas vidē, kurā ir desmitiem miljonu lasītāju. Latvijas apstākļos grāmatas metiens tipiski ir 500 eksemplāri, un no šāda metiena ir grūti uzturēt savu darbību," sacīja Kariņš un piebilda, ka valdība meklēs veidus, kā atbalstīt šādu māksliniecisko darbību.

Pasaules diktātā latgaliešu valodā skanēs joki

7. novembrī notiks ceturtais pasaules diktāts latgaliešu rakstu valodā. Tas skanēs Latvijas *Radio 5* jauniešu raidījumā "Pīci breinumi", kā arī multimedialā formātā būs pieejams sabiedrisko mediju portālā *LSM.lv*, "Latgališu kultūras ziņu portālā *lakuga.lv*" un sociālajos tīklos. Portāla *lakuga.lv* redaktore Vineta Vilcāne informēja, ka šogad diktātā skanēs latgaliešu joki, kurus diktēs Latvijas *Instagram* zvaigzne Lauris Zalāns.

Pasaules diktāta latgaliešu rakstu valodā mērķis ir aktualizēt latgaliešu valodas lietojumu un pievērst sabiedrības uzmanību rakstītprasmei latgaliski.

"Īpaši vēlamies aktualizēt rakstītprasmi gados jaunu cilvēku vidū, tāpēc šogad esam mainījuši diktāta formātu, padarot to atraktīvāku un jauniešiem interesantāku. Iepriekšējos gados tika lasīti latgaliešu autoru daiļdarbu fragmenti, savukārt šogad ceturtajā pasaules diktātā latgaliešu rakstu valodā skanēs anekdotes. Humors ir neatņemama latgaliešu identitātes daļa, caur to var atklāt latgaliešu valodas bagātību un parādīt valodas skanējumu," norādīja Vineta Vilcāne.

Diktāts skanēs 7. novembrī pulksten 16 jauniešu raidījumā "Pīci breinumi" visās Latvijas Radio 5 frekvencēs, to varēs klausīties arī timekļa platformās *pieci.lv* un *LSM.lv*, kā arī Latvijas Radio Latgales studijas un portāla *lakuga.lv* kontos sociālajos medijos. Pierakstīto tekstu varēs pārbaudīt latgaliešu portālā *lakuga.lv*. Šogad diktātu lasīs radio personība, pasākumu vadītājs, latgalietis Lauris Zalāns. Diktāta teksts sagatavots, ievērojot 2007. gadā apstiprinātos Latgaliešu rakstības nosacījumus. Diktātu organizē "Latgališu kultūras ziņu portāls *lakuga.lv*" un Latvijas Radio Latgales studija.

Mūzejs saņem Miķeļa Valtera kapa plāksni

23. oktobrī Liepājas mūzeja dārzā notika ievērojamā Latvijas valstsvīra Miķeļa Valtera piemiņas pasākums. Tā laikā Liepājas mūzeja krājumā svinīgi tika nodota Miķeļa Valtera kapa plāksne,

kas pirms tam atradās viņa atdusas vietā Francijā, Nicas kapsētā.

Uz Latviju plāksne atceļoja kopā ar izcilā valstsvīra piļšiem saistībā ar viņa pārapbedīšanu dzimtenē. Pārapbedīšanas ceremonija notika pirms mēneša Rīgas I Meža kapos, bet kapa plāksni piederīgie nolēma dāvināt Liepājai, kas ir Miķeļa Valtera dzimtā pilsēta. Pasākumā piedalījās Miķeļa Valtera tuvinieki, Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas pārstāvji, Liepājas pilsētas pašvaldības pārstāvji, kā arī ar nelielu stāstījumu par saviem pētījumiem dalījās vēsturnieks Toms Ķikuts. Ar mūzikāliem priekšnesumiem pasākumu bagātināja NBS Jūras spēku orķestris.

Latvija ir pārgājusi uz ziemas laiku

Naktī no 24. uz 25. oktobrī notikusi pāreja atpakaļ no vasaras laika, pulksteņa rādītājus pagriežot vienu stundu atpakaļ, informē Ekonomikas ministrija. Pāreja notika pulksten 4.

Savukārt pāreja uz vasaras laiku atkal notiks 2021. gada 28. martā. Joprojām nav skaidrs, kad Eiropas Savienībā (ES) atteiksies no pulksteņa pārrēgulēšanas. Vasaras laiks Latvijā pirmo reizi tika ieviests 1981. gadā. Kopš 1997. gada vasaras laiks ir spēkā no marta pēdējās svētdienas līdz oktobra pēdējai svētdienai. 2018. gadā Eiropā tika aktualizēts jautājums par nepieciešamību pārskatīt pašreizējo pulksteņa pārrēgulēšanas kārtību. Tāpēc Eiropas Komisija (EK) veica ES dalībvalstu iedzīvotāju aptauju, kurā lielākā daļa iedzīvotāju pauda viedokli, ka pastāvošā kārtība būtu atceļama.

Saeimas Budžeta un finanču (nodokļu) komisija

23. oktobrī, konceptuāli atbalstīja nākamā gada valsts budžeta likumprojektu, vidēja termiņa budžeta ietvara likumprojektu 2021., 2022. un 2023. gadam, kā arī ar budžetu saistītus grozījumus 28 likumos.

Nākamgad konsolidētā budžeta ieņēmumi plānoti 9,58 miljardu eiro, bet izdevumi – 10,76 miljardu eiro apmērā. Pamatbudžetā ieņēmumi plānoti 6,68 miljardi eiro, bet izdevumi – 7,84 miljardi eiro. Savukārt speciālajā budžetā ieņēmumi plānoti 3,15 miljardi eiro, bet izdevumi – 3,17 miljardi eiro. Ieņēmumu samazinājums nākamgad plānots 328 miljonus, bet izdevumu palielinājums – 744 miljonus eiro apmērā, savukārt budžeta deficīts paredzēts 3,9 procentu apmērā no iekšzemes kopprodukta.

Skolu tīkla reforma varētu skart 121 skolu

Valdība 20. oktobrī, izskatīja gadiem ilgi gaidīto Izglītības un

zinātnes ministrijas reformu plānu skolu tīkla sakārtošanā. Nākamajā mācību gadā tas skars trešdaļu vidusskolu. Plāns paredz krīteriju skolēnu skaitam vidusskolas posmā, kā arī nosaka, kādi rezultāti jāsasniedz centralizētajos eksāmenos. Ja skolas tos nevarēs izpildīt, tad nesaņems daļu valsts budžeta finansējuma.

Vidusskolām turpmāk nāksies ievērot minimālās prasības. No nākamā mācību gada desmit lielākajās pilsētās vidusskolu posmā būs jāmacās vismaz 120 skolēniem. Līdz ar gaidāmo administratīvo teritoriālo reformu minimālais skolēnu skaits administratīvajos centros būs 90, tālāk no novadu centriem pietiks ar 40 vidusskolēniem. Bet uz septiņām skolām pierobežā attieksies īpaši noteikumi – tur pietiks ar 25 skolēniem vidusskolā.

Slovēnijas ministrs vizītē Rīgā

Slovēnijas ārlietu ministrs Anže Logars savas vizītes laikā Rīgā uzsvēra, ka vienošanās par finanču ietvaru, kas Eiropas valstīm kalpotu kā drošības spilvens, cenšoties pārvarēt *Covid-19* radītās sekas, ir Eiropas Savienības tuvāko divu mēnešu galvenā prioritāte.

Anže Logars sarunā ar ārlietu ministru Edgaru Rinkēviču

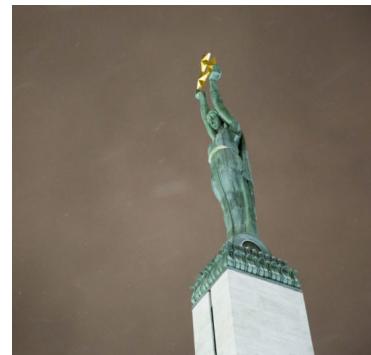
Anže Logars iepazīstināja Latvijas ārlietu ministru Edgaru Rinkēviču (*Jaunā Vienotība*) ar nākamgad paredzētās Slovēnijas prezidentūras Eiropas Savienības padomē galvenajām prioritātēm. To vidū ir sarunas par ES daudzgadu budžetu un Atjaunotnes fonda finansējuma pieejamību.

Par maskas nelietošanu sabiedriskās vietās

varēs piemērot sodu no 10 līdz 50 eiro. To paredz valdībā 20. oktobrī akceptētās izmaiņas *Covid-19* infekcijas izplatības pārvaldības likumā. Tieslietu ministrijas (TM) virzītais likumprojekts Saeimā tiek virzīts steidzamības kārtā. Naudas soda apmērs noteikts, ievērojot individuāla pārkāpuma bīstamību un nepieciešamību noteikt samērīgu sodu, salīdzinot to ar atbildību par izolācijas, karantīnas un pašizolācijas ierobežojumu pārkāpšanu. Soda apmēru noteiks pašvaldības policija vai Valsts policija. Tieslietu ministrs Jānis Bordāns (*Jaunā konservatīvā partija*) valdības sēdē uzsvēra, ka ar veicinošiem pasākumiem nepietiek, ir jābūt arī sodiem.

Lāčplēšu dienā izmēģinās Brīvības pieminekļa izgaismošanu

Lāčplēša dienā pirmo reizi varēs vērot, kāds izskatīsies izgaismotais Brīvības piemineklis. 22. oktobrī sākusies būvprojekta detaļu izstrāde, un tās laikā pētītas

Holandes liepu saknes. Projekta autori skaidro, tas vajadzīgs, lai precīzi zinātu, kur atradīsies seši garie masti ar prožektoriem, kas ļaus arī diennakts tumšajā laikā labi saskatīt Brīvības statuju un citus pieminekļa elementus. Arhitekts Austris Mailītis darbu veicējiem rāda vietas, kur plānots izvietot Brīvības pieminekļa izgaismošanas mastus.

Tā kā alejās abās pusēs aug ļoti senas Holandes liepas, ir precīzi jāizpēta, ciktāl stieptas vēsturisko koku saknes un kurās vietās varēs atrasties prožektoru masti. "Šodien notiek pētīšana. Joprojām tiek strādāts pie projekta. Tagad jau pie detalizēta projekta. Ir izstrādāta koncepcija un iesniegts tā saucamais minimālais projekts būvvaldē," pastāstīja arhitekts.

Ziņas īsumā

- Latvijas prokuratūra nosūtījusi lūgumu Eiropas Parlamenta (EP) prezidentam izskatīt jautājumu par imunitātes atcelšanu Eiropas Parlamenta (EP) deputātam Nilam Ušakovam (*Saskaņa*) kriminālvajāšanas sākšanai.

Nils Ušakovs

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB) par grāmatas izskata aizliegtas videonovērošanas ierīces glabāšanu rosinājis Ģenerālprokuratūrai apsūdzēt bijušo Rīgas mēru, pašreizējo EP deputātu Ušakovu.

- 17. novembrī plānots būvniecības darbu sākums *Rail Baltica* Rīgas centrālajā mezglā, kas ietver Centrālās dzelzceļa stacijas kompleksa un pieguļošās infrastruktūras izbūvi. Darbi Rīgas centrā tiek plānoti secīgos posmos. Būvniecības laikā dzelzceļa stacija un autoosta turpinās darboties.

- 19. oktobrī Satiksmes ministrijā tika prezentētas **Transporta atbilstības pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam**. Transporta politika mērķis ir integrēta transporta sistēma, kas nodrošina drošu, efektīvu, viedu un ilgtspējīgu mobilitāti, veicina valsts ekonomisko izaugsmi, reģionālo attīstību un dod ieguldījumu pārejā uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni. Dokumenta projekta sabiedriskā apspriešana notiks līdz 6. novembrim.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

- Parakstu vākšanas platformā "Manabals.lv" www.manabals.lv savākti 10 000 paraksti Jauno konservatīvo Rīgas domes (RD) deputāta Jāņa Ozola iniciatīvai **par valsts un pašvaldības līdzekļu izlietojuma atklātumu**. Jau drīzumā šis priekšlikums tiks virzīts izskatīšanai Saeimā.

- Pēc sarunām starp Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru (LIAA) un Baltkrievijas tehnoloģiju uzņēmumiem, vairāki kaimiņvalsts uzņēmēji ir **pieņēmuši lēmumu par pilnīgu vai daļēju pārcelšanos uz Latviju**, bet sarunas turpinās ar vēl aptuveni 50 uzņēmumiem, informēja LIAA Komunikācijas un informācijas departaments.

- Ģenerālprokuratūra saņēmusi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (KNAB) ierosinājumu sākt kriminālvajāšanu pret 13. Saeimas deputātu **Artusu Kaimiņu**, liecina aģentūras LETA un LTV Ziņu dienesta rīcībā esošā informācija. LTV zināms, ka apsūdzību lūgts celt par grāmatvedības dokumentu viltošanu. Vaicāts par šo KNAB ierosinājumu, Kaimiņš aģentūrai LETA pauda, ka pirmo reizi par to dzird un ka šķiet to nekomentēs. Deputāts atbildēja, ka nezina, par ko KNAB ir vērsies Ģenerālprokuratūrā.

- Saeimas vairākums 22. oktobrī otrajā lasījumā atbalstīja grozījumus likumam, kas **paredz aizliegt bērnu adopciju uz ārvalstīm** līdz brīdim, kad stāsies spēkā nepieciešamie grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā un citos normatīvajos aktos.

- Valsts policijas (VP) priekšnieks **Armands Ruks** tāpat kā viņa priekšgājējs Ints Kuzis pieņēmis lēmumu veikt VP augstākā līmeņa amatpersonu rotāciju.

- No 24. oktobra līdz 1. novembrim norisināsies **"Krievu kultūras dienas Ventpilī"**. Pasākumu galvenais mērķis ir atklāt daudzveidību krievu kultūrā, sniegt iespēju ventspilniekiem tikties klātienē ar krievu kultūras personībām.

- Rīgas pilsētas Būvvaldes padome pieņēmusi konceptuālu lēmumu par būvatļaujas izsniegšanu **panorāmas rata izveidei Pārdaugavā**, aģentūru LETA informēja Būvvaldes pārstāvis Edgars Butāns.

Konservatīvie godina Gunāra Astras piemiņu

22. oktobrī latviešu tautas brīvības cīnītāja, komunistiskā terora un genocīda upuļa Gunāra Astras 89. dzimšanas dienā, tika nolikti ziedi viņa atdusas vietas Otrajos Meža kapos, kopā ar Gunāra Astras brāli Leonu Astru. Tika iedegtas sveces pie Gunāra Astras piemiņas plāksnes blakus pašreizējai Rīgas apgabaltiesas ēkai, kas bija ēka, kurā savulaik Gunārs Astra tika notiesāts.

Jānis Bordāns: "Nācijai jāgodina savi varoņi! Gunāram Astram būtu 89, bet mūžam būs 57." Linda Ozola: "Latviešu tautai Gunārs Astra ir tiesiskuma simbols. Viņš cīnījās par neatkarīgu Latviju laikā, kad lielākā daļa sabiedrības baidījās par to pat skaļi runāt."

Viņa devums ir mūsdienu brīvā vārda un brīvās gribas pamatā. Pateicoties tādiem cilvēkiem, mēs dzīvojam brīvā un demokrātiskā valstī, kur paust un realizēt savas idejas var katrs. Mūsu pienākums ir atcerēties un pieminēt Latvijas brīvības cīnītājus."

Festivāls ORGANismi izskan ar stāvovācijām

24. oktobrī ar koncertu Latgales vēstniecībā Gors, kurā satikās ērģelniece Iveta Apkalna, komponists un pianists Raimonds Pauls, un Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris diriģenta Jāņa Staņeckā vadībā, izskanēja piektais starptautiskais ērģelmūzikas festivāls **ORGANismi**, informēja organizātoru.

Īpašs mirklis koncertā bija Raimonda Paula un Ivetas Apkalnas maiņa ar instrumentiem, skatot latgaliešu tautasdziesmai "Aiz azara augsti kolni". Gan Apkalna pie klavierēm, gan Pauls pie ērģelēm klātesošajiem bija pārsteigums, lai gan pašiem mūziķiem arī šie instrumenti nebūt nav sveši un to spēle savulaik apgūta. Festivāls **ORGANismi** izskanēja ar skaļām stāvovācijām, aicinot ne vienu vien reizi māksliniekiem nākt atpakaļ uz skatuves.

"Pilsēta pie upes" piedzīvos starptautisko pirmizrādi

Tallinas kinofestivāla konkursā Ziemeļeiropā lielākais A klases kinofestivāls "Melnās Nakts/Black Nights / PÖFF Tallinā izziņojis pilnu konkursa programmu, un šajā izlasē iekļauta arī Latvijas režisora Viestura Kairiša spēlfilma "Pilsēta pie upes", kas starptautisko pirmizrādi piedzīvos Latvijas dzimšanas dienā – 18. novembrī, informēja Nacionālā kino centra pārstāvji.

Tallinas kinofestivāls, kas notiks no 13. līdz 29. novembrim, preses konferencē nosaucis vēl 17 filmas, kas pievienojas astoņām jau septembrī izziņotajām, un tagad ir zināma pilnībā visa starptautiskā konkursa programma. Šogad tajā ir pat divas Latvijas filmas – arī Lailas Pakalniņas jaunākā spēlfilma "Spoguļi". Viestura Kairiša spēlfilma "Pilsēta pie upes" starptautiski tiek izrādīta ar nosaukumu "The Sign Painter".

*

Režisora Viestura Kairiša topošā spēlfilma **"Janvāris"**, ko pro-

ducē studija *Mistrus Media* kā Latvijas, Lietuvas un Polijas kopražojumu, saņēmusi atbalstu Eiropas kopražojumu fondā *Eurimages* un gatavojas filmēšanai, informēja Nacionālā kino centra pārstāvji.

Latviešu mākslinieku darbi izstādīti Somijā

Somijas-Latvijas Rozentāla biedrība un *Fiskars Artist-in-Residence* projekts svin piecu gadu sadraudzības jubileju ar ar izstādi *Dimensions of Distance*, kas līdz 30. oktobrim apskatāma Raseborgas Fotocentrā. Izstādē vērojami latviešu mākslinieku darbi, kurus vieno kopīga tēma: attāluma dimensijas.

Mākslinieces Rasma Pušpure un Ingrida Pičukāne pie Ingridas Pičukānes sienas gleznojuma

Mākslinieki, kas piedalījušies projektā, ir Rasma Pušpure, Gundega Graudiņa, Ingrida Pičukāne, Elīna Ruka, Eva Vēvere un Valdis Jansons. (*Pēc latviesi.com*)

Klavierbūvētājs Dāvids Kļaviņš pārceļ darbnīcu no Ungārijas uz Kuldīgu

Pasaulē slavenais klavieru izgatavotājs Dāvids Kļaviņš dzimis Vācijā, pabijis dažādās vietās pasaulē, pēdējos gadus strādājis Ungārijā, bet tieši Latviju Dāvids Kļaviņš sauc par tēvzemi, kur atgriezies. Pandēmijas iespaidā tieši tā arī noticis, jo nesen meistara klavieru darbnīca pārceļta no Ungārijas uz Kuldīgu.

Nebrīvēprātīgi trīs mēnešus paliku Latvijā slēgto robežu dēļ, ko pasludināja martā. Es biju atbraucis skaņot lielās klavieres Ventpilī. Tika "aizklāpētas" robežas, un es netiku atpakaļ uz Ungāriju," atklāj Kļaviņš. "Es nezināju, cik ilgi man te būs jābūt, bet, jo ilgāk laiks – gāja galu galā sanāca trīs mēneši –, tad es sapratu, ka mans laiks skrien, bet es nepagūšu izpildīt klavieru pasūtījumu, kas mani gaidīja mājās. Īpaši šīs lielās, kuņas mēs te redzam, tā ir sagatave vienam amerikāņu klientam." Tā tapusi ideja pārceļt klavieru būves ražotni no Ungārijas uz Latviju. (*Pēc latviesi.com*)

Operas "Baņuta" simtgadei veltīta konference

Šai mūzikai ir tīra dvēseles burvība, tā ir atturīgi vienkārša, sirsnīga un dziļa – tā mūsu pirmo nacionālo operu "Baņuta" savulaik raksturoja Kārlis Skalbe. Šogad aprit tieši 100 gadu kopš

VĒSTNICĪBU ZIŅAS

KANADA. Latvijas vēstniecība ar filmas "Dvēseļu putenis" izrādēm piedalās Eiropas Savienības filmu festivālā Kanadā. 2020. gada 17. novembrī Eiropas Savienības valstu filmu festivālā (EUFF) notiks filmas "Dvēseļu putenis" izrāde tiešsaistē. Festivālu kopā ar Eiropas Savienības valstu vēstniecībām un Eiropas Savienības delegāciju Kanadā organizē Kanadas Filmu institūts (*Canadian Film Institute*) un Vankūverā – *The Cinematheque*. Filmas "Dvēseļu putenis" izrāde festivālos Otavā, Toronto un Vankūverā ir Latvijas vēstniecības Kanadā Latvijas valsts Simtgades publiskās diplomātijas projekts. Filmas izrādes ir nozīmīgs atbalsts skaidrojot Latvijas vēsturi.

SOMIJA. 20. oktobrī Tēles bibliotēkā notika Vizmas Belševicas triloģijas "Bille" otrās daļas **"Bille un kaņķis"** tulkojuma somu valodā atvēršana. Šis bija viens no Turku starptautiskajā grāmatu tirgū paredzētajiem Latvijas Simtgades publiskās diplomātijas programmas pasākumiem. "Triloģijas vidējā grāmata atspoguļo Otrā pasaules kara laiku un Latvijas trīs okupācijas. Somijas situācija toreiz bija ļoti atšķirīga. No otras puses – mūsu valstu vēsturē ir daudz kā kopīga, tāpat – arī bērnu dzīvēs. Par to es somiem gribēju pastāstīt," saka grāmatas tulkotāja un izdevēja Mirja Hovila. *17. oktobrī Latvijas vēstniece Somijā **Kristine Našeniece** uzstājās ar priekšlasījumu par Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbību sociālo, juridisko un humanitāro zinātņu studentiem ikgadējā Ziemeļvalstu studentu nedēļas nogales konferencē Turku.

MOLDOVA. 20. oktobrī Beļcos, Moldovas otrajā lielākajā pilsētā, Latvijas vēstnieks Moldovā U. Mikuts piedalījās starptautiskā biznesa forumā *Doing Business in North Moldova*. Uzrunā vēstniece informēja dalībniekus par Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas finansēto attīstības sadarbības projektu "Atbalsts Moldovas reģionu izaugsmei".

BALTKRIEVIJA. Pateicamies baltkrievu korim *Singing Belarusians* jeb "Dziedošie baltkrievi" par simbolisko un emocionāli spēcīgo latviešu dziesmas "Lec, saulīte!" izpildījumu! Idejas autors Aleksandrs Maslovs un producentis Aleksandrs Čahovskis projektu "Dziedošie baltkrievi" radījuši, lai miermīlīgiem līdzekļiem pārvarētu krīzi, ko šobrīd piedzīvo Baltkrievija.

Alfrēda Kalniņa sarakstītās operas pirmizrādes, un šo gadu laikā tā gājusi cauri dažādiem laiku griežiem, līdz ar tiem piedzīvojot arī dažādu attieksmi, intereses uzplūdus un atplūdus. "Baņutas" gaitām no pirmssākumiem līdz mūsdienām bija veltīta konference, kas 26. oktobrī notika Rīgas Latviešu biedrības namā. Operai "Baņuta" veltītajā konferencē mūzikologi un citi eksperti analizēja gan operas tapšanas vēsturi, gan iestudējumu hronoloģiju, gan diskografiju, gan citus aspektus, arī to, ko mums "Baņuta" nozīmē šodien.

Pirms 225 gadiem tapušo pirmo pavārgrāmatu latviešu valodā izdod no jauna

Kā uzvārtīt skaidru zupi, kā pagatavot zosti un kā pareizi iebiečēt cepeti? Ne vien šie, bet arī daudzi citi mūsu virtuvē aizmirsti vārdi un jēdzieni ir lasāmi 414 receptēs 225 gadus vecajā pavārgrāmatā "Tā pirmā pavāru grāmata, no vāces grāmatām pārtulkota". Tā savulaik izdota Rubenes mācītājmuižā un ir pirmā pavārgrāmata latviešu valodā. Tagad tā izdota no jauna un var sniegt idejas interesantām receptēm, kā arī ieskatu vēsturē.

Pavārgrāmatas "Tā pirmā pavāru grāmata, no vāces grāmatām pārtulkota" atklāšana

"Es viņu dēvēju par Bibli virtuvē," tā pirmās latviešu valodā sarakstītās pavārgrāmatas atkalatvēršanas svētkos to vērtē Rundāles pils restorāna vadītāja Sanita Millere. Viņa jau 27 gadus pēta senās receptes un, protams, iepazīsinusi un izmēģinājusi arī šajā grāmatā esošās.

"Tā ir tāda atklāsmē, nokļūšana vēsturē, un šobrīd kulinārajā pasaulē ļoti liels notikums. Jaunajā ortogrāfijas formātā mēs varam iepriecināt citus profesionāļus ar šiem noslēpumiem, kas bija šī vienīgajā pavārgrāmatā. Citas garšas, citas sarežģītas ēdiena pagatavošanas metodes, tās ir pavisam citas tehnoloģijas, citas aizmirstas garšas, citi produkti un dažādu produktu savienojumi. Pat tādi, kādus mēs neesam pieraduši ēst," pastāstīja Millere.

Pirmo reizi Latvijā licencēta

profesionālā doktora studiju programma mākslās. Licenci saņēmusi pirmā profesionālā doktora studiju programma Latvijā – Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas, Latvijas Mākslas akadēmijas un Latvijas Kultūras akadēmijas kopīgi veidotā profesionālā doktora studiju programma "Mākslas". Uzņemšana jaunajā studiju programmā ar apakšprogrammām "Mūzika un skatuves māksla", "Vizuālā māksla un dizains" un "Audiovizuālā māksla, teātris un laikmetīgā deja" plānota 2021. gada sākumā

Ziņas sakopojis
Pēteris Karlsons

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

SALLIJA
BENFELDE

Rudens nav bijis mierīgs – Covid-19, priekšvēlēšanu kampaņa ASV, protesti Baltkrievijā, Krievija un opozicionāra Navalnija indēšana ir tikai daži svarīgākie jautājumi. Vīrusa klātbūtne radījusi brīžam pat divainu gaisotni ar visdažādākajām sazvērētības teorijām, notiekošais izskatās kā traģēdija, kas reizēm pārtop farsā. Gluži nevilus prātā nāk ļoti populārās Imanta Kalniņa dziesmas vārdi (vārdu autors Viktors Kalniņš):

Vai jūs zināt, kas mēs esam?

Vai jūs zināt, kas ir kas?

Viss, ko iekārojas dabūt,

Galu galā nav nekās.

Tā nekās – jums gribas smīnēt,

Bet nav laika, saule riet.

Gaitenos, kur valda gaitas,

Noklaudz durvis un ir ciet.

Dienā, kad rakstu šo komentāru, līdz pasaulē šobrīd vissvarīgākajām vēlēšanām – ASV prezidenta vēlēšanām, ir palikusi nedēļa. Vai pēc vēlēšanām zaudētāji ar to samierināsies? Donalds Tramps jau ir licis nepārprotami saprast, ka viņš nepieņems zaudējumu, paliks Baltajā namā, jo, viņaprāt, tas vienkārši nav iespējams, ka viņš vēlreiz nekļūst par ASV prezidentu. Aktīvākos Trampa atbalstītājus, manuprāt, nav grūti dabūt ielās un panākt, ka sākas nemieri. Ja zaudēs Baidens – vai viņa piekritēji

klusi un ar rūgtumu sirdīs sēdēs mājās? To nezina neviens. Varbūt viss būtu daudz paredzamāk, ja ASV vēlēšanu sistēma garantētu, ka uzvar tas kandidāts, kurš saņem visvairāk balsu, bet tā nav. 2016. gadā par Hilariju Klintoni savas balsis bija atdevuši 65 853 514 vēlētāji, par Donaldu Trampu – 62 984 828, tomēr par prezidentu kļuva Tramps, jo lemj electoru kolleģija. Tomēr tā nu tas ir un, ja amerikāņus tāda vēlēšanu sistēma apmierina, tad citiem tur daudz nav ko piebilst.

Nereti izskan bažas, ka Trampa ievēlēšana uz vēl vienu termiņu apdraud gan pasauli, gan Eiropu, gan Latviju kaut vai tāpēc vien, ka prezidents ik pa laikam runā par to, ka NATO ir novecojusi struktūra un nav vajadzīga. Tāpat isti skaidra nav Trampa attieksme pret Krieviju un tās mazo cara tētiņu – Putinu. Vēl vairāk, nav skaidrs, cik liela ir Putina ietekme uz Trampu un viņa lēmumiem.

Tomēr nav jau tā, ka viss ir tikai melns vai balts, tādēļ piedāvāju fragmentu no kollēgas, Latvijas žurnālista Māra Zandera rakstītā portālā *satori.lv*. Jāpiebilst, ka kollēgam piemīt laba humora izjūta un zināma deva sarkasma, kas labi atvēsina nokaitētus prātus, tādēļ arī lasītājiem humora izjūta labi noder.

“Lai gan es pats labprātāk redzētu Donaldu Trampu kā šo vēlēšanu zaudētāju, nedomāju, ka viņš ir teju vai metafiziska liemeņa ļaunums, salīdzinot ar citiem prezidentiem. Pieļauju, ka Trampa kļūdu uzskaitītājiem ir taisnība, kad viņi norāda uz to, ka iepriekšējie valsts vadītāji nav atļāvušies ar faktiem rīkoties tik brīvi kā viņš. Tāpat pieļauju, ka tik sakāpināta pašapziņa sastopama reti. Tomēr kopumā cinisms, manipulēšana, morāli apšaubāmas vienošanās ar citām valstīm, lielšanās u.c. šarmanas izdarības ir pieredzētas arī iepriekš un ir politikai raksturīgas vispār. Tostarp Rietumu demokrātijās un tostarp ASV. (...) Manā skatījumā lielākais risks, kas saistās ar Trampu kā ASV prezidentu, ir tas, ka viņš, ja tā var teikt, jauc žanrus. Protams, pastāv novazātais izteiciens, ka politika vispār ir “viens liels šovs”, tomēr, manuprāt, tas vairāk attiecas uz politiskā procesa, formulēšu šādi, estētisko pusi. (...) Taču Tramps vispār funkcionē tā, it kā viņš vēlētājiem visu laiku piedāvātu televīzijas šovu, kurā svarīgākais ir intriga, negaidīti pavērsieni un kaislības. Te kā piemēru var ņemt Trampam daudz pārņemtos izteikumus Covid-19 kontekstā. (...) Mana hipotēze ir tā, ka Tramps

patiešām neredz problēmu, ja vienā “šova epizodē” viņš par pandēmiju un tās ierobežošanas veidiem saka vienu, citā “epizodē” – kaut ko citu. Jo tās taču ir tikai “episodes”! Nedaudz pārspīlēti varētu meklēt salīdzinājumus ar seriāliem, kurā skatītāji vairumā gadījumu nedz isti atceras, nedz isti iespringst par to, ko kāds no varoņiem teicis 2. sērijā. (...) Tas, ka Trampam patik šova dramaturģija, vēl būtu pusbēda; nelaime tā, ka viņš atsakās spēlēt šovā, ja scenāriju nav rakstījis viņš pats vienpersoniski. Tēlaini izsakoties, viņam pat var garantēt galveno lomu (piemēram, partneri Eiropā) un izrādīt galvenās lomas spēlētājam atbilstošu cieņu, bet *zvaigzne* celsies no galda, kad gribēs, dosies prom no skatuves, kad gribēs, un tas nekās, ka scenārijs (tradīcijas, vienošanās) to neparedz. (...) Otrā reāla ķeza manā subjektīvajā skatījumā ir tā, ka Tramps patiešām ir ekoloģijai ļoti nedraudzīgs prezidents. (...) Savukārt tas, ka līderis vienai no pasaules lielākajām ekonomikām atsakās uzvesties atbildīgi vides nepiesārņošanas jautājumos, skar visu pasauli.”

Par pēdējo vai pēdējām mierīgajām nedēļām manuprāt var runāt arī saistībā ar vīrusa pandēmiju. Kopumā gan Eiropā, gan

Amerikā inficēto un arī saslimušo skaits aug gandrīz vai ģeometriskā progresijā, un tas nevaro nedz mieru, nedz līdzsvaru cilvēku attiecībās. Jācer, ka daudz valstu vadītāju, arī Latvijas prezidenta Egila Levita aicinājums mobilizēties un kopīgiem spēkiem apturēt pandēmijas izplatību, atradīs dzirdīgas ausis un izpratni.

“Tas nav jādara valdības dēļ, tas nav jādara kāda cita dēļ, tas ir jādara mūsu pašu dzīvības un veselības dēļ. Mums nav vajadzīgas slimnīcas stadionos. Atcerēsimies – patiesi sāp tad, kad zaudējam tuvu cilvēku,” svētdien sacīja Egils Levits, un prezidenta aicinājumam var tikai piekrist.

Stresa pilnajā laikā aizmirstam ieklausīties cits citā un saprast cits citu, bet tas vajadzīgs mums visiem – gan Latvijā, gan Eiropā, gan Amerikā.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

JURIS
LORENCIS

Labā ziņa no Liepājas – 23. oktobrī pilsētā atklāts jaunais SIA “Caljan” ražotnes korpuss, pati modernākā teleskopisko konveijeru ražotne pasaulē. “Caljan” izgatavo īpašus konveijerus uzņēmumiem, kas nodarbojas ar preču tirdzniecību internetā. Viens no lielākajiem “Caljan” klientiem ir kompānija “Amazon”.

Šajā laikā, kad cilvēki baidās iet uz lielveikaliem, strauji aug interneta tirdzniecības apjomi un tāpat arī pieprasījums pēc “Caljan” produkcijas. Paredzams, ka uzņēmums pilsētā radīs 250 jaunas darba vietas. Īpaši priecē tas, ka jaunā ražotne atrodas bijušajā “Liepājas metalurga” teritorijā. Šī tēraudkausēšanas rūpnīca pilnībā bankrotēja 2016. gadā, atstājot pilsētai mantojumā 1500 bezdarbniekus un degradētu teritoriju. 2019. gada nogalē daļu šīs saimniecības iegādājās Liepājas pilsēta ar mērķi izveidot modernu industriālo parku. Attīstība notiek, un “Caljan” ir tikai pirmais apliecinājums labajam pārmaiņam.

Patlaban Liepājā tiek meklēti visdažādāko nozaru speciālisti – inženieri, tehniķi, celtnieki, grāmatveži, amatnieki un pavāri. Bet cilvēku trūkst. Viens no iemesliem – masveidīgā aizbraukšana, kas īpaši pieņemas spēkā pēc 2008. gada saimnieciskās krīzes. Ja atskatās vēl tālākā pagātnē, tad demogrāfiskās izmaiņas var likties dramatisks.

1989. gadā, pēc tautas skaitīšanas datiem, Liepājā bija ap 114 000 iedzīvotāju, šodien – ap 76 000. Bet ņemsim vērā, ka tolaik tikai Kaņostas militārajā bazē vien uzturējās ap 20 000 Krievijas armijas jūrnieku, kareivju un virsnieku! Faktiski pilsēta ir atjaunojusies savā vēsturiskajā, dabiskajā demogrāfiskajā struktūrā. Liepājā patlaban dzīvo vairāk latviešu nekā 1940. gadā. Un tomēr iebraucēji dažkārt jautā – kur palikuši cilvēki, ielās tos neredz! Vasarās vēl serodas atpūtnieki, arī netālie kaimiņi lietuvieši, bet ziemās Liepāja tiešām izskatās tukšāka nekā tā patiešībā ir. Iemesls esot meklējams šejieniņu mentalitātē – liepājnieki nemēdzot pastaigāties bez mērķa. Vienlaikus pilsētā ir vietas, kur vienmēr valda dzīvības kultūras un sporta centros, pludmalē, veloceliņos, tirgos, baznīcās, restorānos un kafējnicās.

No 2018. un 2019. gados Liepājā atgriezušies 200 ārzemēs dzīvojošie Latvijas iedzīvotāji. Patiesībā viņu skaits varētu būt krietni lielāks, jo ne jau visi ir apzināti. Es sastapos ar diviem atbraucējiem, kuri bija atstājuši savu dzimto pilsētu, ilgus gadus pavadījuši Rīgā un ārzemēs, tomēr atgriezušies Liepājā. Viens no viņiem – 1989. gadā dzimušais Rauls Silts, kurš septiņus gadus strādājis restorānos Londonā un Gērnsijas salā. Tagad atgriezies Liepājā un izveidojis savu restorānu “Roma”, pašā pilsētas centrā

blakus Rožu laukumam. Lūk, viņa vērojumi: “Cilvēki neatgriezies Liepājā, ja šeit neredzētu nākotnes perspektīvu. Pilsētā atveras jaunas ražotnes, ienāk ārvalstu uzņēmumi. Tiek atjaunotas vecās ēkas, daudzviet redzama būvniecība, attīstās uzņēmējdarbība. Liepāja ir kļuvusi sakoptāka, skaistāka un elegantāka. Šarmana, cilvēkus piesaistoša vieta. Draudzīga uzņēmējiem, interesanta tūristiem, patīkama atpūtniekiem. Un kas ir pats svarīgākais – starp atbraucējiem ir daudz jaunu, uzņēmīgu cilvēku, krīzes laika aizbraucēju. Es esmu viens no viņiem.”

Gatis Ginters (dzimis 1980. gadā) strādājis kompānijā *Air Baltic* un Latvijas Investīciju attīstības aģentūras pārstāvniecībā Norvēģijā, kur pavadījis septiņus gadus. Atgriezies Latvijā 2017. gadā, patlaban vada Liepājas Speciālās ekonomiskās zonas Biznesa attīstības un mārketinga nodaļu. Lūk, viņa teiktā: “Mums jābūt priecīgiem par katru cilvēku, kurš izlēmis atgriezties Liepājas saimniecībā attīstās. Speciālajā ekonomiskajā zonā paplašinās jau esošie uzņēmumi, tiem blakus rodas jaunas ražotnes, un visur vajadzīgi darbinieki. Kas nav mazsvarīgi – mūsu uzņēmumi spēj piedāvāt konkurētspējīgas algas. Viens no iemesliem, kāpēc jaunas ģimenes atgriežas Latvijā – bērniem tuvojas skolas laiks. Spēcīgs arguments tiem, kuri vēlas, lai bērni

izaug par latviešiem. Cita atbraucēju kategorija ir pensionāri. Parasti cilvēki pēc sešdesmit, kuri jau sākuši saņemt Rietumos nopelnītu pensiju un vēlas mūža nogali pavadīt mājās, blakus tuviniekiem. Nereti viņi ir pietiekami spārīgi, lai meklētu un atrastu jaunu darbu Latvijā. Mums ļoti vajadzīgi iedzīvotāji! Un labāk, ka tie ir mūsu pašu tautieši nekā emigranti no citām valstīm.

Ar ko šie atbraucēji ir īpaši vērtīgi? Ar savu pieredzi, zināšanām. Darbs ārzemēs viņiem devis ne tikai jaunas prasmes, bet arī disciplīnu un atbildības izjūtu. Mums jāatzīst, ka kopumā aizbraucēji tomēr ir uzņēmīgāki par “vidējo latvieti”.

Ko varu piebilst? Pats esmu novērojis vēl kādu interesantu tendenci – uz Liepāju sāk pārcelties rīdzinieki – gan darba meklētāji, gan pensionāri. Ko Liepāja viņiem var piedāvāt? Ne jau tikai darba vietas, arī izcilu dzīves kvalitāti. Liepāja ir neliela, kompakta, ērta un tomēr īsta pilsēta, turklāt dzīve te ir lētāka nekā Rīgā. Šeit ir dvēselisks, tikai šai pilsētai raksturīgs centrs ar laukumiem, parkiem, tirgiem un baznīcu torņiem. Liepājā ir viss cilvēkam vajadzīgais, turklāt saņiedzams kājām vai publisko transportu. Ideāla vieta ģimeņiem ar bērniem. Lieliskas sporta bāzes – Olimpiskais centrs, trīs peldbaseini, tenisa halle, basketbola laukumi, ritenbraucēju ceļi. Jauna koncertzāle – Lielais

Dzintars. Naktsdzīve, kas var interesēt jaunatni, visi vajadzīgie veikali. Visapkārt ūdens – jūra, ezers, kanāls. Pilsētā visos laikos bijusi aktīva garīgā dzīve. Pat padomju varas gados Liepājā bija slēgtas tikai divas baznīcas. Viena viena to tām – sv. Nikolaja pareizticīgo Jūras katedrāle Kaņostā, viens no lielākajiem pareizticīgo dievnamiem Latvijā. Padomju laikos tajā atradās kinoteātris un sporta zāle. Tagad kādreiz tik greznā baznīca tiek atjaunota. Protams, arī Liepājai netrūkst savu problēmu. Taču atšķirībā no Rīgas, kas teju vai desmit gadus bija iegrimusi letargiskā miegā, Liepāja cenšas tās risināt.

Un vēl kāda pavisam svaiga ziņa, gan ne no Liepājas. Pasaulslavenais, Vācijā dzimušais un uzaugušais klavieru meistars Dāvids Kļaviņš nesēn pārcēlies uz Latviju un izveidojis klavieru darbnīcu *Klavins Piano* Kuldīgā. Pēdējos gados viņš dzīvoja un strādāja Ungārijas pilsētā Vācā. Turpat netālu atrodas Ventspils, tās jaunā koncertzāle “Latvija” un pasaulē lielākās (to augstums – 4,7 metri) Dāvida Kļaviņa būvētās vertikālās klavīeres.

Saka jau, ka latvieši ir visur. Bet mājās mums tomēr ir tikai vienas.

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Piemineklis valstsvīram, kas būvēja Latviju

(Turpināts no 1.lpp.)

Piemineklis Teodoram Hermanovskim viņa dzimtajā Jaunjelgavā uzcelts par ziedojumiem un pašvaldības līdzekļiem. Ziedotāju pulkā arī gandrīz visi atjaunotās Latvijas valsts satiksmes ministri, politiķi, Jaunjelgavas Kultūras veicināšanas biedrība ar tās aktīvo un iniciatīvas bagāto vadītāju Vairu Lejneci un viņas ģimeni priekšgalā. Jaunjelgavas novada domes priekšsēdis Guntis Libeks savā uzrunā teica, ka šis piemineklis būs "Jaunjelgavas Brīvības pieminekļa vērts". Cieņpilnu uzrunu teica tagadējais satiksmes ministrs Tālis Linkaitis, uzsverot, ka viņa priekšgājējam ir ļoti nozīmīga loma Latvijas dzīvotspējas atjaunošanā un uzturēšanā pēc okupācijas varu karā izplatītās satiksmes infrastruktūras. Hermanovskim bija jāšak un jāorganizē ceļu būve, jāatjauno pasta, telegrafa un citu valsts dzīvībai svarīgu jomu darbs.

Pieminekļa autors ir tēlnieks Kristaps Gulbis, viņš arī ir autors mūsu lasītāju auditorijai labi zināmajam piemineklim – Stāvstropam Zēdelgēmas, Beļģijā, centrā, kas veltīts latviešu karavīriem – gūstekņiem pēc Otrā pasaules kara. Mākslinieka iecere saucas "Dzīve rokas līnijās" – pieminekļa galvenais mākslinieciskais motīvs ir autentisks Hermanovska pirksta nospiedums, ņemts no pasēs un vēl arī paraksts un pildspalva. Kristaps Gulbis: "Iecere radās, pētot pavadošos vēsturiskos materiālus pieminekļa metu konkursam. To starpā bija arī Teodora Hermanovska pase, kas izdota 1936. gadā un kuŗā ieraudzīju šo pirksta nospiedumu, kā arī parakstu. Pirksta nospiedums, kā zināms, katram cilvēkam ir unikāls, un arī tas, ko savā dzīvē izdarījis Hermanovskis ir unikāli! Kāpēc pildspalva? Jau iepriekš pazīnu Teodora Hermanovska mazdēlu Norvelu, kuŗš kādā sarunā izteicās – "droši vien mans vectēvs parakstījās ar *Mont Blanc* pild-

Viens no ziedotājiem – 13. Saeimas deputāts (JV) Atis Lejiņš // Foto: Ligita Kovtuna

Norvels Hermanovskis, T. Hermanovska mazdēls, ar sievu Feju // Foto: Ligita Kovtuna

spalvu, jo mans tēvs arī vienmēr parakstījās tieši ar šīs firmas pildspalvu. Viņiem tās patika." Tāpēc arī pieminekli stilizēta *Mont Blanc* pildspalva.

Par šo projektu man ir liels prieks, un prieks arī par Jaunjelgavu, kas var būt paraugs, kā, sadarbojoties pašvaldībai ar vietējiem cilvēkiem un Kultūras veicināšanas biedrību, kopt savu pilsētu un savu identitāti, apzinot un ceļot godā cilvēkus, kas te dzīvojuši. Esmu ieguvis jaunus draugus un domubiedrus, jūtos pagodināts un ieguvis jaunu pieredzi."

Svinībās bija ieradies arī Teodora Hermanovska mazdēls, dēla – mākslinieka Egila atvase Norvels Hermanovskis, kuŗš, kā pats stāstīja, šobrīd pusi gada pavadot Latvijā, otru pusi – Ame-

Tēlnieks Kristaps Gulbis ar dzīvesbiedri, TV žurnālisti Dainu Jāņkalni // Foto: Ligita Kovtuna

rikā, kur Ņujorkā, Bronksā, darbojas viņa dizaina firma *Silver Hill Atelier*. Norvels atklāšanas ceremonijā teica plašu un sirsnīgu runu, ko šeit citēsim.

Es redzu sevi sēžam viņam klēpī, kad man bija pieci gadi. Un es tiešām atceros to brīdi, it kā tas būtu bijis vakar.

Es šodien jūtu viņa klātbūtni pie šī pieminekļa. Ļoti jaudīgs un spēcīgs brīdis.

Un, kad es sēdēju viņa klēpī pirms tik daudziem, daudziem gadiem, ja es būtu zinājis, ka pēc pieciem iesiem gadiem viņa vairs nebūs... Es būtu lūdzis viņu pierakstīt dažas lietas par pagātņi un domām. Es arī nezīnu, kur es būtu šodien, ja nebūtu viņa tālredzības palikt kopā ar ģimeni garajā ceļojumā uz Ameriku. (...)

Kā lai es izstāstu par tām sāpēm un ciešanām, kuŗas viņš pārcieta? Par viņa ģimeni, draugiem, ko viņš atstāja? Man ir ļoti sāpīgi par to domāt, bet es redzu viņa iespaidīgo spēku. Ja viņš tikai redzētu, kāda tagad ir Latvija! Esmu pārliecināts, ka vectēvs būtu ļoti lepns! Teodors man vienmēr bijis paraugs. Viņš bija tik spēcīgs un stabils, es nevaru beigt viņu apbrīnot. Arī mans tēvs Egils viņu ļoti apbrīnoja, un Egils sekoja Teodora pēdās. Esmu sapratis, kāds Teodoram bija iespaids un ietekme mana tēva Egila dzīvē un darbā. Tāpēc es vēlreiz saku paldies! Paldies par manas dzimtenes Latvijas mantojumu! Par to, ka man dāvājāt šo brīdi un pieminekli par godu vectēvam Teodoram! Viņš ir atstājis savu pirksta nospiedumu manī, ietekmi uz manu ģimeni un manu tuvinieku ģimenēm uz mūžīgiem laikiem."

Svinību viesi no Rīgas Motormūzeja. No kreisās: Aivars Akšenkoks (savulaik Rīgas galva un Latvijas satiksmes ministrs), Andrejs Beļinskis un Agris Šmits pie antikajiem auto, kas kuplīnāja svētku programmu // Foto: Ligita Kovtuna

rikā, kur Ņujorkā, Bronksā, darbojas viņa dizaina firma *Silver Hill Atelier*. Norvels atklāšanas ceremonijā teica plašu un sirsnīgu runu, ko šeit citēsim.

"Es vēlos jums visiem pateikt, ka jūtos ļoti lepns par iespēju piedalīties pieminekļa atklāšanas ceremonijā par godu manam vectēvam Teodoram Georgam Hermanovskim. Tas man dod tik pozitīvu sajūtu, ka esmu daļa no šī pasākuma un svinu viņa piemiņu kopā ar jums! Ikreiz, kad atrodamies Rīgā, kopā ar manu sievu Feju pieminam vectēvu Teodoru. Es pateicos viņa garam, ka mums dāvāta šī brīnišķā dzīve Latvijā! Teodora dzīve iedziļinājusi tik lielu un dziļu mantojumu manā ģimenē, ka tas jau rit mūsu dzīslās, tāpat kā visa Latvija. (...)

Bet tas, kas nav pateikts par Teodoru Hermanovski izziņās, ir tas, ka viņš bija maigs, laipns un mīlošs manai ģimenei un man. Viņa piemiņa ir daudz vairāk nekā ķieģeļu ēkas vai java,

Par valstiskām vērtībām, izlēmību un – divkosību

Kultūras ministrs Nauris Puntulis (NA) intervijā Ligitai Kovtunai

15. oktobrī, pēc Valsts prezidenta Egila Levita iniciatīvas, turpmāk Latvijā būs Valsts valodas diena. Arī jūs piedalīties diskusijā Rīgas pilī ar emocionālu un lietišķu runu.

Esmu no sirds gandarīts, ka latviešu valodas jautājums ir pacelts tik augstā līmenī, un šis nav mans formāls paldies diskusijas rīkotājiem. Esmu daudz domājis – un daudz raizējies! – par to, ka joprojām neesam tikuši galā ar padomju “mantojumu” un rusifikācijas politikas sekām. Proti, vēl joprojām “vairākums”, kas esam mēs, valstsnācija, uzvedamies kā “mazākums”, savukārt “mazākums”, ar ko domāju tos, kas turpina nest sevī un sabiedrībā padomju ideoloģijas inerci, uzvedas kā “vairākums”. Un vēl – tagad, kas esam Eiropas nācija, kas esam deklarējuši un apliecinājuši savu atgriešanos atpakaļ Eiropā, kad tiekam uztverti nevis kā “postpadomju telpa”, tomēr skolās par otro svešvalodu izvēlamies mācīties krievu valodu! Kāpēc? It kā grūti pārmest tiem, kas to dara pragmatisku apsvērumu dēļ, jo – tā vieglāk iekļauties darba tirgū. Valodniece Vineta Poriņa šai pašā diskusijā atklāja faktu, ka, piemēram, Valsts nodarbinātības aģentūras mājaslapā atradusi 500 (!) vakances, kurās tiek pieprasītas krievu valodas zināšanas. Bieži vien cilvēki, kas savam bērnam vai mazbērnam iesaka par otro svešvalodu izvēlēties krievu, par attaisnojumu min standarta frazes – “katra valoda ir bagātība” un “mans bērns varēs lasīt Puškinu oriģinālā.” Tā ir divkosība! Protams, katrā valoda ir bagātība, pirmām kārtām tieši Eiropas lielās valodas – spāņu, franču vācu u. c. Vai viņi nenovēl savam bērnam prast lasīt, teiksim, Markesu oriģinālā? Kas gan cits kā divkosība ir neatzīt savu mazspēju pretoties šai padomju mantojuma inercei un skaidri pateikt – jā, vēl 30 gadus pēc neatkarības atgūšanas reālā īstenība ir tāda, ka gan sadzīvē, gan biznesā bez krievu valodas ir grūti iztikt.

Īstenībā jau ir arī tā, ka krievu valoda skan visapkārt, līdz ar ko bērni to iemācās, gluži nemanot. Arī angļu valodu.

Tad vēl jo vairāk jāmudina apgūt citas valodas!

Krustugunis nonācis vēl arī jautājums par tā sauktajiem autoratlīdzību nodokļiem. Proti, saskaņā ar jauno rēgulējumu, tiek palielināti nodokļi no autoratlīdzībām, 80% no tiem novirzot sociālās apdrošināšanas iemaksām, 20% – iedzīvotāju ienākuma nodoklim. Iecere, protams, vērtējama pozitīvi, bet radošā darba darītāji protestē un meklē atbalstu pie kultūras ministra, kas, turklāt, ir “cunftes brālis”.

Teikšu tā – latvietis ir radošs visādā ziņā, arī nodokļu piemērošanas jomā. Problēma ir tāda, ka līdz šim valstī tikuši radīti vismaz septiņi alternatīvi nodokļu režīmi, kur likumīgā ceļā

iespējams “sakombinēt” tā, ka īstenībā netiek maksāts ne nieka, jeb – tiek maksāts nesolidāri maz. Šobrīd ir radīts piedāvājums, kas ir vismaz solidārs. Tie, kas protestē, satraucas – pag, pag, mana nodokļu nasta palielināsies trīs reizes! Tātad, ja tagad, piemēram, izvēloties saimniecisko darījumu kontu, automātiski tiks atskaitīti 25% no ieņēmumiem, līdz šim maksājām vien 8%? Vai tas ir solidāri attiecībā pret medmāsiņām un skolotājiem, kas maksā pēc pilnā nodokļu režīma? Katrai nodokļu sistēmai ir jābalstās uz trim postulātiem – pirmkārt, tai jābūt solidārai, otrkārt, – sociāli nodrošinošai un, treškārt, – vienkārši lietojamai. Vai ir īstais brīdis? Vai gan attiecībā uz nodokļu politiku kādreiz var būt īstais

sarežģīts un juceklīgs process, kuŗa rezultātā daudzi palika neapmierināti.

Bet valstī taču ir arī ieviests jēdziens “radošās personības statuss”, cita lieta, ka jūs minētā “radošuma” dēļ tam pievienojušies arī “neradošo” profesiju cilvēki, tādējādi palielinot šo loku, kas iemanās darboties mazāku nodokļu režīmā.

Jā, gods kam gods, mani priekšgājēji amatā šo radošās personības statusa jautājumu ir sakārtojuši. Tas arī būs pamats, sniedzot valsts atbalstu kultūras darbiniekiem, lai tiktu atbalstītas patiesi radošās personas, nevis visi, kam vien izdēvis noslēgt t. s. autoratlīdzības līgumus.

Kā labs izlēmības piemērs jāmin valdības lēmums par jaunās akustiskās koncertzāles

un daudzus, daudzus citus.

Vēl jau arī Richards Vāgners te dzīvojis un strādājis, bet Rīga nav pasaules “Vāgnera kartē”. Tas gan, jācer, veiksmīgi tiks labots, jo grūstošā Vāgnera nama atslēgas nu nodotas valsts un privātās iniciatīvas rokās.

No sirds novēlu veiksmi Rīgas Vāgnera biedrībai un uzņēmējam Mārim Gailim! Esmu pateicīgs, ka viņš šo iniciatīvu ņēmis savās rokās.

Cik tālu ir koncertzāles projekts?

Kas attiecas uz pašu namu Elizabetes ielā, – ir veikts padziļināts pētījums, kuŗa rezultātā secināts, ka tā atjaunošana izmaksātu vairāk nekā 30 miljonus, par ko arī sabiedrībā notika diskusija. Tas nu ir neap-

priests tiktu jebkuŗš koncertzāles variants, beigās tomēr lēmums ir jāpieņem valdībai, kuŗā šobrīd strādā piecas dažādas koalīcijas partijas, saprotams, arī ar dažādām gaumēm un uzskatiem. Valdības kopīgais lēmums ir pieņemts, un es no tā neatkāpšos. Mēs vēl nekad neesam bijuši tik tuvu koncertzālei. Galu galā, nevar taču turpināt meklēt iemeslus, kāpēc nē – ņemsim un meklēsim atbildes, kāpēc – jā! Un pēc septiņiem gadiem mums, mūzikas lielvalstij, būs sava koncertzāle. Drīzumā tiks izsludināts starptautisks projektu konkurss.

Kultūras ministrijai veicami arī pavisam konkrēti darbi Diasporas likuma iedzīvotāju nāšanā, un svarīgākais no tiem – atbalsts medijiem, tostarp arī diasporas preseī. Un vēl viena prioritāte, kas atbalstāmo vidū ir arī Amerikas latviešu apvienības darbu galvgalī – trimdas arhīvu atgriešana Latvijā.

Mediji, protams, ir prioritāra joma, kas galu galā ir arī tieši saistīta ar valsts drošību. Diasporas mediji turklāt ir ļoti nozīmīgi attiecībā uz valstspiederības un nacionālās identitātes, kā arī latviešu valodas stiprināšanu. Lieki teikt, ka šie jautājumi ir un paliks Kultūras ministrijas redzeslokā. Kas attiecas uz trimdas arhīviem – mums ir visas iespējas tos profesionāli apstrādāt un novietot Latvijā. Ja jau esam nācija, kas vērstā uz nākotni, mums sava vēsture ir jāapzina visā tās pilnībā, un liela daļa vēstures materiālu joprojām atrodas ārpus Latvijas. Tiem ir vieta Latvijā. Protams, turpināsies arī atbalsts Okupācijas mūzejam.

Intervijā pirms apmēram gada, kad nesen bijāt stājies ministra amatā, jūs teicāt, ka pēc saspringtas darba dienas mēdzat vēl pirms vakariņām sēsties pie klavierēm, lai noņemtu spriedzi. Vai joprojām nākas bieži mūzicēt vēl pirms vakariņām?

Redziet, esmu atturībnieks, tāpēc spriedzi nemēdzu noņemt, piemēram, ar glāzi vīna, no darba “izkāpju” mūzikā. Joprojām iespēju robežās turpinu arī savu radošo darbu, aizvadītā gada laikā esmu dziedājis vairāk nekā 20 operas izrādēs. Esmu koncertējis arī ar *Trīs tenoriem* – gan dažas reizes sanāca “noraut” koncertus aizņemības dēļ, kad nesanāca savienot ar tiešo darbu. Tagad esmu iesaistījies rokoratorijas “Kā jūra, kā zeme, kā debess” izrādēs. Grupas “Pērkons” sastāvā to dziedāju jau 1984. gadā, un esmu sapratis, ka tolaik tā īsti nemaz nenovērtēju šo fantastisko mūziku. Dzīves pieredze ir palīdzējusi to saprast un novērtēt pilnīgāk.

Foto: Timurs Subhankulovs

Nauris Puntulis: “Mēs vēl nekad neesam bijuši tik tuvu koncertzālei. Galu galā, nevar taču turpināt meklēt iemeslus, kāpēc nē – ņemsim un meklēsim atbildes, kāpēc – jā! Un pēc septiņiem gadiem mums, mūzikas lielvalstij, būs sava koncertzāle.”

brīdis! Būtu naīvi domāt, ka varētu pienākt laiks, kad cilvēki teiktu: “Ši nu gan ir viena laba nodokļu sistēma!” Turklāt – joprojām notiek diskusijas un uzlabojumi. Es kā kultūras ministrs parāliēli strādāju pie kompensācijas mehānismu izstrādes un ieviešanas radošā darba darītājiem. Un, protams, arī turpinu pildīt savu amata pienākumu gādāt, lai tiktu palielināts valsts atbalsts un lai tiktu atbalstīta patiešām vērtīga kultūra. Katrā ziņā vecā sistēma ar septiņiem alternatīviem režīmiem nekādi nebija laba, un par to pārliecinājāmies šajā pavasarī, kad bija jāmaksā dikstāves pabalsti – tas bija neiedomājami

celtniecību Rīgā, Elizabetes ielā. Arī šai sakarā skanēja daudzas balsis pret, tostarp minot, ka nav bijušas diskusijas. Jūsu kolēģa – basbaritons un Nacionālās operas šefs Egils Siliņš intervijā strikti teica: “Vai tiešām 14 gadi ir bijis par maz, lai izdiskutētu!”

Palabošu kolēģas teikto – nevis 14, bet vismaz 33 gadus, kopš 1987. gada! Un vai arī tā nav divkosība, ka lepojāmies esam pasaules mūzikas lielvalsts, bet savus izcilos akadēmiskos mūziķus gadu desmitiem turam bez pienācīgas koncertzāles? Vēl vairāk – esam valsts, kas pasaules mūzikas kultūrai devusi Marisu Jansonu, Andri Nelsonu, Elinu Garanču

gāzams fakts. Starptautiska ekspertu komisija vēl pētīs šīs vietas atbilstību tieši koncertzāles vajadzībām, tostarp salīdzinot ar citām vietām Rīgā. Tas, ka uz AB dambja tā nebūs, kļuva skaidrs itin drīz, un šis projekts neguva nedz politisku atbalstu, nedz arī atbalstu arhitektu vidū. Arī valsts un privātās partnerības princips – privāta zeme, valsts objekts – tika atmests, jo patiešām nav nevienas šāda nozīmīga kultūras objekta būvei cienīgas vietas bez apgrūtinājuma. Savukārt nams Elizabetes ielā, kas nes it kā skaļu nosaukumu – Pasaules tirdzniecības centrs, vienkārši ir nikuļojis, nepiepildīts ar piemērotu saturu. Nams pieder Nekustamo īpašumu aģentūrai, savulaik ticis piedāvāts Ekonomikas ministrijai, kas no tā katēgoriski atteicās, starp citu, piemērot arī tā “komūnisma rēga” auru. Turklāt – partijas *cekas* nams īstenībā tika patvaļīgi iecelts vienā no Rīgas skaistākajiem parkiem. Es uzskatu, ka tā nojaukšana un jauna objekta uzcelšana spilgti parādītu arī mūsu nācijas vērtību maiņu.

Uz pārmetumu, ka lēmums pieņemts, pietiekami neizdiskutējot, un sasteigti, – atbildēšu tā: lai cik demokrātiski un plaši ap-

DAIGA
MAZVĒRSĪTE

Nāk rudens apgleznot Latviju – nu jau kuņģi gaudo bez dziesmas *Tik un tā* autora Ulda Stabulnieka, viņš 1981. gadā pirmais pieņācīgos augstumos pacēla dzejnieces Māras Zālītes talantu, dziedot, ka Latvija ir par mazu, lai to paņēmtu klēpi un apmīlotu. Stabulnieks, garā un talantā liels, arī bija pelnījis kādu, kas viņu apmīlotu, tomēr par spīti desmitiem izcilu dziesmu, rakstītu solobalsim un korim, savas dzīves novakari vadīja sabiedrības, par valdību nemaz nerunājot, aizmirsts. 2012. gadā, pēc Ulda aiziešanas Mūžībā, tika sarīkots piemiņas koncerts, lai vāktu līdzekļus kapavietas iekārtošanai, jo atraitnei ar meitu naudas nebija. Tas arī tika izdarīts. Šogad, Stabulnieka 75. jubilejā, 8. oktobrī pie viņa dzimtā nama Rīgā, A. Čaka ielā 33 tika atklāta piemiņas plāksne, un tagad ziedus talantīgā skaņraža piemiņai var nolikt pilsētas centrā. Likteņīgi, ka ap stūri atrodas Čaka muzejs, un slavenā Rīgas apdziedātāja dzejoļi iedvesmojuši ne vienu vien Ulda dziesmu.

Jau kopš bērnības Uldis bija liels lasītājs, taču vēl vairāk par pasakām un vecajām *Atpūtām* viņu iedvesmoja senatnīgā pilsēta, kurā vēl kursēja ormaņi, pa ielām klīda nažu trinēji un pa kādam leijerkastniekam. Stabulnieki mita sētas mājā, kur ievācās Ulda dzimšanas, 1945. gadā, un Vera Stabulniece katēgoriski atteicās ievākties kādā no dzīvokļiem, kur vēl bija kādreizējo saimnieku mantas. Tā nu ģimene apmetās sētas mājas 6. stāvā, un pakāpienu desmitus augšup un lejup Uldis diendienā mēroja gadus divdesmit – mācoties Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolas koļa klasē, tad konservatorijas kordinģēšanas nodaļā, pa vidu divus obligātos gados dienot armijā, kas viņam izvērtās par istu džeza meistarklasi. Pie celtnieku bataljona tika izveidots ansambļis *Zvaigznīte*, par kuļa vadītāju kļuva Stabulnieks, un tas rosināja sākt aktīvi komponēt. Pēc instrumentālās mūzikas sekoja dziesmas, komponēts daudz un dažādos žānos – radīta kino un teātra mūzika, par kuļu 1995. gadā iegūta Latvijas Lielā mūzikas balva. Toties ar kompozīciju *Balāde* 1973. gadā Uldis piedalījās Monako izsludinātajā džeza tēmu konkursā, kur izcīnīja trešo vietu. Pakāļ balvai Padomju Savienības kultūras ministrija braukt neļāva, un pirmoreiz ārzemes Stabulnieks ieraudzīja kā kamerkora *Ave Sol* dziedātājs. Tieši šim superkorim radīta Ulda 1970. gada dziesma *Barons*, kas līdz šim šķiet viens no skaņraža augstākajiem radošā gara lidojumiem. 1974. gadā kopā ar *Ave Sol* Stabulnieks paviesojās Zviedrijā, kur iepazinies ar pirmajiem trimdas latviešiem savā biografijā.

Pievērsies estrādes mūzikai, kopā ar ansambli, kuļa dziedāja Margarita Vilcāne un Ojārs Grinbergs, komponists 1977. gadā ceļoja pāri okeānam, lai piedalītos tolaik bieži rīkotajās kultūras

Foto: Uldis Briedīšs

Pēc dziesmas “Tik un tā” Uldis padomju Latvijā sajūtās kā īsts disidents, būdams brīvdomātājs no sākta gala. Savas zemes skaistumu viņš cildinājis dziesmās “Klusie avoti”, “Bastejkalna valsis”, “Baltijas jūra”, “Mēmele”, “Pārdaugava ceriņos”, “Blūzs ar latvisku akcentu”, “Varbūt” un daudzās citās, un nekad nav apdziedājis ne sarkanos karogus, ne cīņu par mieru, palikdams uzticīgs savai sirdsapziņai. To novērtēja klausītāji – ne tikai Latvijā, bet arī trimdā.

dienās, stiprinot draudzību ar amerikāņiem. Koncerti notika Vašingtonā, Losandželosā un citviet. Arī Čikāgā, kur vietējie latviešu jaunieši mūziķus aizvedaši uz blūza klubu, kas Stabulniekam bija ļoti patīkams notikums. Līdzīgi blūzmeņiem Uldis ar savu daiļradi ir pierādījis, ka dižai mūzikai neko vairāk par balsi un klavierēm nevajag. Ak, jā – arī talantu, turklāt tik neikdienišķu, kāds piemita tikai Stabulniekam, kvēlam dziesminiekam, kuļš savu laikabiedru dzejoļus izdziedāja brīnišķīgās dziesmās. Ne tikai izdziedāja, arī notēloja, kā jau aktrises dēlam pieklājas.

Tā kā Uldis strādāja par Latvijas radio estrādes orķestra pianistu jau kopš 1969. gadā, viņam bija iespēja savas dziesmas iemūžināt ierakstu studijā, kādu

padomju Latvijā bija tikai divas – viena no tām radiokomitejā, Doma laukumā. Viņš bija dāsns, deva savas kompozīcijas dziedāt vispirms paša vadītā ansambļa solistiem Margaritai un Ojāram, arī Sandrai Ozolītei, kuļa joprojām mīt ASV, arī Adrianam Kukuvasam, Imantam Vanzovičam, vēlāk Ritai Trencei, tomēr vislabāk Ulda mūzikai atbilda paša autora balss. Viņš dziesmas nevis izdziedāja, bet izstāstīja – mūzikāli izpildīja izraudzīto dzejoļi.

Pretēji dažam ļoti populāram komponistam Stabulnieks nekad nav lūdzis pierakstīt klāt vārdus gatavam melnīnam. Viņa plauktā rindojās neskaitāmi latviešu dzeju krājumi, klavieres klāja izgriezumi no laikrakstiem un žurnāliem, un tā arī tapa dziesma *Tik un tā* – lasot Zālītes dzeju, kas žurnāla *Karogs* 1981.

Piemiņas zīme komponistam Uldim Stabulniekam

gada jūlija numurā bija iespīests pāris lappušu aiz toreizējā komunistiskās partijas līderā Augusta Vosa referātā. Acīs iekrita viens no skatā necilākajiem dzejoļiem, ar trim zvaigznītēm nosaukumā. Uldis to izlasīja, uzrakstīja dziesmu un nolīka malā. Sajūta, ka šī būs Dziesma ar lielo burtu. Saģaidīja savu rindu uz studiju un iedziedāja.

Radioraidījuma *Mikrofons* ikgadu rīkotajā aptaujā par populārāko dziesmu Latvijā *Tik un tā* – ar Stabulnieka doto nosaukumu – togad palīka otrajā vietā, jo dziesma balsošanai tika pieteikta tikai novembrī. Pirmatskaņojums bija paredzēts 18. novembrī, un darbinieki pēdējā brīdī atcerējās, cik šis datums zīmīgs – nerīskēja! Uldis ieslēdza radio, bet dziesma neskanēja. Pārraidīja pēc nedēļas, un sākās īsti vēstulu plūdi.

publikai priekšā ceļot dziesmu ciklus ar Aleksandra Čaka un Egila Plauža dzeju, patriotiskās, arī Rīgai veltītās melodijas, dāvāja ieskatu savā teātra mūzikā.

1990. gada vasarā sekoja ceļojums uz Austrāliju jau lielākā kompānijā – ar dziedātāju Ritu Trenci un ģitāristu Gunti Branci. Toreiz kopīgas uzstāšanās notīkušas ar Pertas dziesmu ansambli *Kortelītis*, un recenzijā par koncertu rakstīts – “ja Uldis būtu piedzimis angļiski runājošā zemē, viņš būtu tur, kur pašreiz ir Loids-Vēbers – slavenais mūzikālo komēdiju komponists.”

Nosvinējis 50. jubileju Rīgā, balli Uldis Stabulnieks turpināja ar koncertiem Vācijā un Amerikā 1996. gada sākumā. Tobrīd kā viens no Latvijas vispazīstākajiem komponistiem viņš janvārī koncertu sniedza Minchenes

Ulda Stabulnieka atraitne Ruta Stabulniece // Foto: Kaspars Krafts

Kaut arī dziesmu *Tik un tā* radio nolīka speciālajā plauktā, tautā tā bija aizģājusi, un turpmāk, tai skanot, Ulda autorkoncertos publika cēlās kājās. Viņu pašu šī populārītāte nedaudz skumdināja. Ar ironiju dziesminieks bilda, ka esot tikai vienas dziesmas autors. Taču diez vai iedomājams kāds Stabulniekam veltīts koncerts, kuļa neskanētu *Tik un tā*. Pat mūslaiku jaunieši, kas par bārdaino komponistu neko nav dzirdējuši, zina vismaz šo viņa sacerējumu, kas, par laimi, skan ne tikai rudenos.

Pēc dziesmas *Tik un tā* Uldis padomju Latvijā sajūtās kā īsts disidents, būdams brīvdomātājs no sākta gala. Savas zemes skaistumu viņš cildinājis dziesmās *Klusie avoti*, *Bastejkalna valsis*, *Baltijas jūra*, *Mēmele*, *Pārdaugava ceriņos*, *Blūzs ar latvisku akcentu*, *Varbūt* un daudzās citās, un nekad nav apdziedājis ne sarkanos karogus, ne cīņu par mieru, palikdams uzticīgs savai sirdsapziņai. To novērtēja klausītāji – ne tikai Latvijā, bet arī trimdā.

1989. gada rudenī Uldis Stabulnieks ar saviem solo autorkoncertiem devās uz Ameriku,

Svētā Gara baznīcas draudzes zālē. No Vācijas Uldis aizrakstījis vēstuli iepriekšējā Amerikas braucienā iepazītajam Čikāgas piecīšu vadonim Albertam Legzdiņam, ieminēdamies, ka viņa Amerikas vīza vēl ir derīga un ka varbūt kādu koncertu Alberts var sarīkot pie sevis. Atbilde ilgi nebija jāģaida. Kad Stabulnieks atgriezās Rīgā, priekšā jau bija Legzdiņa telefonogramma. Organizēšanā iesaistīties arī Latvijas Goda konsuls Čikāgā Norberts Klaučēns, un nu Uldi pavašarī ģaidīja veselās sešas uzstāšanās viņpus okeānam – Čikāgā, Detroitā, Kalamazū, Grandrapidos, Milvokos un Indianapolē.

Diemžēl pēc atģriešanās jau bija likvidēta viņa darbavīeta – Latvijas radio estrādes orķestris, un turpmākajos gados, arvien krītoties pieprasījumam pēc jauniem skaņdarbiem, Stabulnieks ar savām improvizācijām priecēja vairs tikai Rīgas restorānu apmeklētājus. Viņa stils un mūzikas valoda nav sajaukama ne ar vienu citu, un beidzot Ulda dzimtās un tik ļoti mīļotās pilsētas centrā ir viņam veltīta piemiņas zīme.

FRAGMENTS NO TOPOŠĀS GRĀMATAS

Un ko nu?!

SILVIJA GRIGULIS DŽONSA

(Turpināts no Nr. 40)

Pa ceļam uz baznīcu prātoju, ka nu esmu pastrādājusi grēka darbu un izmisīgi domāju, ko man tagad darīt. Visu godīgi izstāstīt? Tā būtu katastrofa. Mēģināju iztēloties, kāda varētu būt manu vecāku reakcija. Nebija grūti paredzēt, ka šī diena būtu sabojāta pilnībā. Īpaši sāpīgi to uztvertu mana vecmāte. Viņa bija ļoti dievticīga un katru vakaru lika mums lūgt Dievu.

Es zināju, ka arī izsūdzēt grēkus nepaspēju, jo priesteris šorīt nebija vairs pieejams. Varbūt es varētu atteikties saņemt Svēto komūniju un tad ģimenes priekšā izlikties, ka esmu to tomēr saņēmusi? Bet tas būtu divkārti grēcīgi un, visticamāk, diezgan neiespējami, turklāt par šādu uzvedību es pat varētu nonākt ellē.

Mamma bija pamanījusi manu satraukto noskaņojumu un jautāja, vai es nejūtos labi? Šī bija iespēja viņai visu izstāstīt, bet es to neizdarīju. Es cīnījos ar savu lielo dilemmu viena pati. Bet kādam tas tomēr bija jāpasaka. Man vajadzēja aprunāties ar kādu, kas man varētu palīdzēt.

Kad nonācām pie baznīcas, man jau bija skaidrs plāns, kā rīkoties. Neviens nezina, ko esmu izdarījusi, neviens, izņemot, protams, Jēzu. Viņš zināja, jo Viņš zināja pat vairāk nekā mamma. Viņš zina visu, un Viņš mūs mil. Ja es ar Viņu sirsnīgi aprunātos un atvainotos, un pastāstītu Viņam, cik man ļoti žēl, varbūt Viņš man piedotu? Es nekad savā dzīvē nebiju tik ļoti lūgusies. Es apsoliju būt laba. Es cerēju, ka Viņš mani sadzirdēs un ka Viņš nav pārāk aizņemts ar citam lietām, lai šobrīd mani uzklaustu.

Ieejot baznīcā, es jutos jau daudz labāk. Ceremonijas laikā, ejot procesijā, es nekā daudz neredzēju, jo biju pārāk aizņemta, lūdzoties un runājoties tikai ar Jēzu. Kad es saņēmu Svēto komūniju, jutos pacīlāta un ļoti laimīga. Es zināju, ka man ir piedots. Viss, ko es varēju Viņam pateikt, bija: "Paldies, paldies, Jēzu!" Vairāk neko.

Tikai tagad pirmo reizi kārtīgi paskatījos visapkārt un redzēju, kas notiek baznīcā. Es redzēju savu ģimeni un citas meitenes brīnišķīgās kleitās, sajuto svīnīgo noskaņojumu un priecājos par skaisti izpušķoto baznīcu. Mises beigās es dzirdēju, kā priesteris mūs apsveica un teica īpašus ceļavārdus. Sakarā ar karu un nestabilo situāciju, kurā mēs visi bijām nonākuši, biskaps bija gatavs dot arī Konfirmācijas Sakramentu visiem, kas todien bija saņēmuši pirmo Svēto komūniju. Mums visiem bija iespēja kļūt par Kristus karavīriem un cīnītājiem pret ļaunumu. Doma kļūt par karavīru, kas cīnītos par Jēzu, man ļoti patika.

Es visai maz atceros no tā, kā noritēja ceremonija. Faktiski mani

Mana mamma Jūlija Arule, 1925. gads

tagadnē atgriezta biskapa pļauka. Tas notika vēlāk pēcpusdienā, kad komūnijas process vēl nebija beidzies. Pateicībā par saņemto svētību priesteris mūs aicināja uz piecpadsmit minūtēm nomesties ceļos altāra priekšā. Kā es varēju atteikties izrādīt Jēzum šo pateicību? Man bija jāpārlicinās, ka Jēzus mani atbalsta visas dienas garumā. Daži no mums, drosmīgajiem karavīriem, nometās ceļos uz pakāpieniem iepretim altārim. Man pār plecu uzlika platu lentu, kas bija rotāta ar greznām vitnēm

zilā un zelta krāsā. Mūsu draugu ir radinieki jau pulcējās baznīcas aizmugurē. Pēkšņi viss altāris kļuva melns, man galvā viss sagriezās un es vairs neredzēju neko. Laikam es biju pagibusī. Es attapos guļam uz viena no baznīcas soliņiem. Man apkārt stāvēja mana ģimene. Tēva draugs piedāvāja mūs aizvest uz mājām savā automašīnā. Es nekad iepriekš tādā nebiju braukusi un, iekāpusi smalkajā mašīnā, sajutos ļoti svarīga un īpaša.

Mājās mūs gaidīja svētku galds, bet viss, ko es gribēju, bija tikai

vēl viens gabaliņš garšīgās krēm kūkas, ko aplamā kārtā biju no baudījusi jau no rīta.

Tajā naktī, aizvērtām acīm guļot uz muguras, es domāju par šo aizraujošo un piedzīvojumiem pilno dienu, vēl nezinādamā, kādi satraukumi un briesmas mūs sagaidīs turpmākajos gados. Šī paša gada augustā mēs jau bijām pametuši mūsu mīļās mājas Jūrmalā un devušies bēgļu gaitās. Toreiz mums bija milzīga cerība, ka pavisam drīz atgriezīsimies.

AIZBRAUKŠANA NO LATVIJAS

Aizvien biežāk Rīgā bija vērojami gaisa uzlidojumi. Viens no Daugavas tiltiem jau bija sabombardēts. Lai nokļūtu Rīgas ostā, mums vajadzēja nokļūt viņa upes pusē. Bija palicis tikai viens pārbraucams tilts, tāpēc kavēties mēs nedrīkstējām. No austrumiem šurp virzījās krievu fronte un mums bija jādodas uz rietumiem.

Steigšus sakravājuši mantas un dažus čemodānus, mājas atslēgas atdevuši vecmāmiņai Asaros, mēs devāmies ceļā. Rīgā mēs nakšņojām vecāku draugu dzīvoklī. Arī viņi kravāja mantas prombraukšanai, tikai viņi bija izvēlējušies vilcienu.

Nezinu kā, bet mums izdevās iegūt iekāpšanas atļaujas uz kuģa, kas devās uz Dancigu. Mūsu vietas bija uz klāja, turpat blakus tika novietota arī mūsu bagāža. Uz klāja nebijām vienīgie. Te drūzmējās arī nesaitāmas citas ģimenes. Ceļojuma laikā man šķita, stundas velkas bezgalīgi un ka ir pagājis ļoti ilgs laiks, kopš kuģis izbrauca no ostas.

Manu jaunāko, divus gadus veco brāli bija grūti noturēt mierā. Viņš gribēja skriet apkārt un dauzīties. Vienā brīdī, kad man vajadzēja viņu pieskatīt, Viktors pazuda. Drūzma arvien pieauga, cilvēki staigāja šurpu turpu, un uz kuģa kāpa arvien vairāk un vairāk bēgļu. Par laimi tētis brāli tomēr atrada un, paldies Dievam,

viņš nebija pārkrītis pār bortu. Atvieglota atbalstījās ar muguru pret vienu no līdzīgi paņemtajiem saiņiem, apsēdos blakus vecmāmiņai, aizvēru acis un domāju par visu, kas noticis šo dažu pēdējo dienu laikā.

Svētdien mēs apmeklējām mūsu tēvoča Arnolda ģimeni Slokā, kur es pirmo reizi ieraudzīju savu māsiņu Liviju. Viņai bija divi vecāki brāļi – Ojārs un Gunārs. Bet viņa pati bija pavisam maziņa, nepilnus sešus mēnešus vecs zīdāinis. Krustmāte Zelma ielika viņu man klēpī un teica, lai došu viņai savu mīlestību, jo nevienam nebija ne jausmas, kad es viņu atkal satikšu. Tajā brīdī es pirmo reizi nojautu, ka mēs gatavojamies doties prom kaut kur ļoti, ļoti tālu.

Pakošanās uztraukums un domas par to, ko atstāt un ko ņemt līdzi, bija īsts izaicinājums. Es nolēmu ceļot ar nelielu bagāžu. Savā somiņā ieliku lelli Baibu un no plaukta paņēmu savu krājkašiti-siventīnu. Siveenam vēderā nekā daudz nebija, jo pakratot tas šķita esam ļoti viegls un tajā grabēja tikai pāris naudas gabali, bet arī tie varēja noderēt ceļā.

1944. gada 4. augustā kuģis beidzot lēnām izslīdēja no Rīgas ostas un peldēja uz Baltijas jūras pusi. Droši vien, ka visa garā ceļojuma laikā jūra bija mierīga, jo es neatceros, ka būtu sirgusi ar jūras slimību.

Par draudošajām briesmām, kas bija mums visapkārt, runāja daudz. Briesmas bija gan gaisā, gan ūdenī, gan zem tā, bet manu prātu tās lieki nenodarbināja. Es domāju par to, kurp mēs braucam, un kā būs tur, kur nonāksim? Kas ar mums turpmāk notiks?

Pēc garā brauciena, mēs ieradāmies Dancigā, ko tagad sauc par Gdaņsku. Tur mēs devāmies uz lielu skolas ēku, lai parlaistu nakti. Bijām nonākuši svešā zemē.

UZLIDOJUMS

1944. gada beigās, kad bijām piedzīvojuši vēl vienu no neskaitāmiem gaisa uzlidojumiem, bijām izmitināti bēgļu nometnē netālu no Dancigas. Kad bum-bas sāka krist un sprāgt mums apkārt, bija jāskrien pa garu koridoru uz pagrabu vai kādu citu patvēruma vietu. Ēka drebēja, cilvēki kļiedza, kļaudzēja durvis, visi kaut kur traucās. Troksnis bija apdullinošs. Kāds kļiedza, lai mēs nogulāties uz grīdas, un mēs tā darījām, izņemot tēti. Viņš kā sienāzis, lēca pāri cilvēkiem, kas gulēja uz grīdas, un kļiedza: "Ātrāk no šejienes prom, vai arī mēs iesim bojā!" Es redzēju, kā mamma pacēla galvu un viņam atbildēja: "Tad ej uz ielas, ja tu domā, ka tur ir drošāk!"

Četras paaudzes, 1936. gads

(Turpinājums sekos)

LĪGA STRAZDA

Stūra mājā atrod patronu čaulītes

Bijušajā LPSR valsts drošības komitejas (čekas) ēkā Rīgā, Brīvības ielā 61, saukta arī par Stūra māju, notekcaurulē ir atrastas šaujamoču patronu čaulītes. Netišais atradums noticis ēkas pagrabā, pārbaudot lietus ūdens kanalizācijas caurules.

Kā zināms, ēkas apsaimniekotājs Valsts akciju sabiedrība "Valsts nekustamie īpašumi" ēku ir atkārtoti izsolījusi pārdošanai un veic tajā sakārtošanas darbus. Daļu no pirmā stāva un pagrabstāva kopš 2015. gada ir Latvijas

Okupācijas muzeja biedrība Latvijas Okupācijas muzeja izstādes "Čekas vēsture Latvijā" vajadzībām. Īres līgums ir noslēgts uz 30 gadiem, un to ir plānots nodot "mantojumā" mājas nākamajam īpašniekam.

16. oktobrī SIA *Livland Group* projektu vadītāja Maija Ļaksa Okupācijas muzeja vēsturnieka Jāņa Goldšmita padarbībā ēkas pagrabstāva telpās apsekoja kanalizācijas sistēmu, lai atrastu pieslēguma vietu pilsētas kanalizācijai. Jau vairākus gadus pagalma

lietus ūdeņi bojāja ēkas pamatu konstrukcijas. Detalizētāk izpētot kolektoru un kanalizācijas cauruļu ievadus telpā, kas čekas darbības gados bija kalpojusi par vietu, kur izlej kameru tualetu traukus, kanalizācijas caurulē parādījās negaidīti atradumi.

Kā stāsta J. Goldšmits, telpas apskate notikusi, izmantojot lukturus, jo šī ēkas daļa ir neapgaismota. Spilgtākā lukturu gaismā M. Ļaksa pamanījusi, ka notekas caurulē ir čaulītes. Pētot tuvāk, izrādījās, ka čaulītes ir arī masā,

Atbalstiet Latvijas Okupācijas muzeja darbu, Latvijas otrajā simtgadē izejot!

LATVIJĀ. "Latvijas Okupācijas muzeja biedrība", Reģ. nr. 40008018848, AS "SEB banka", SWIFT: UNLALV2X, Konta Nr.: LV67UNLA0002400700517

ASV. Čeki rakstāmi OMFA (ja vajag, ar ziedojuma mērķa norādi) un sūtāmi Ilzei Resnis, 10930 Nollwood Drive, Chardon, OH 44024. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

KANADĀ. Čekirakstāmi LRDF (*Latvian Relief and Development Fund*) ar atzīmi "Okupācijas muzejam" (ja vajag, arī ar mērķa norādi) un sūtāmi: Dagnija Staško, 16 Elterwater Ave, Nepean, ON K2H5J2. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

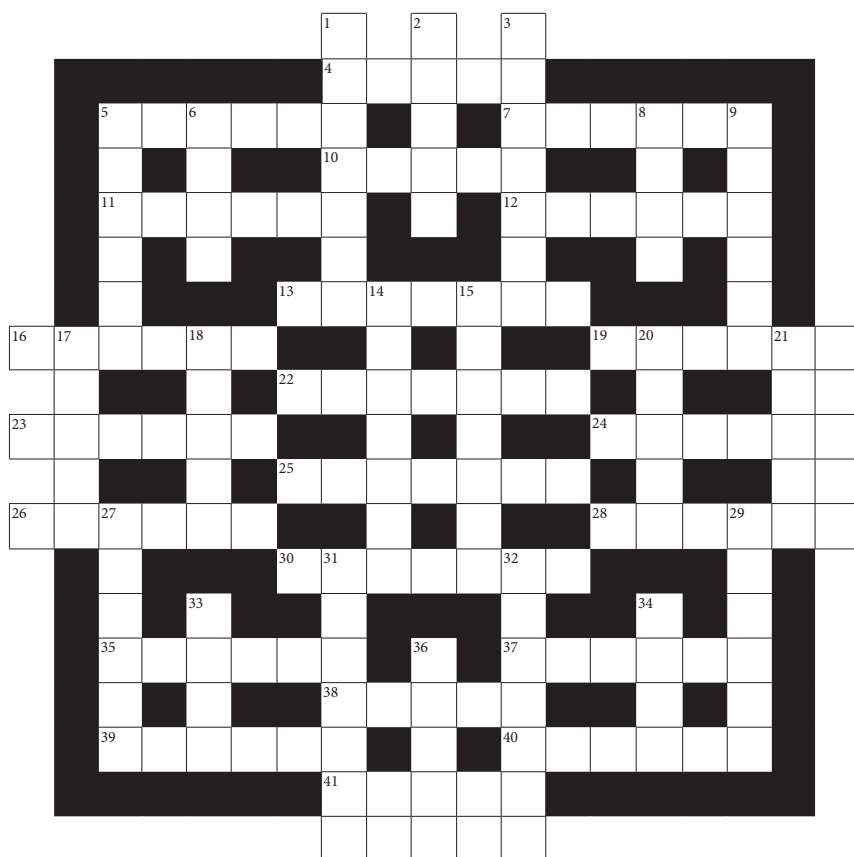
AUSTRALIJĀ. Čeki rakstāmi (pievienojot mērķa norādi) un sūtāmi muzeja pārstāvei: Ināra Graudiņa, 141 Darley Road, Randwick, NSW 2031.

LIELBRITANIJĀ. Čeki rakstāmi (ja vajag, ar mērķa norādi) un sūtāmi muzeja pārstāvei: Inese A. Smith, 36 Fairmount Drive, Loughborough, LE11 3JR vai (ar mērķa norādi) "Latvian Educational Foundation", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leicestershire LE17 6DF.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Līmeniski. 4. Profesijas. 5. Viegļie kravas automobiļi. 7. Novada centrs Kurzemē. 10. Augļu biezenis. 11. Pākšaugu dzimtas augs, kas izplatīts tropu un subtropu apgabalos. 12. Kārbiņa nelieliem priekšmetiem. 13. Monarcha tituls. 16. Valsts Afrikas dienvidos. 19. Vijīgs, atspēris. 22. Apdzīvota vieta Ogres novadā. 23. Lineāls liku līniju nosaukums. 24. Dumbvistīņu dzimtas putns. 25. Skulptūra. 26. Iestāde, kas veic kredītooperācijas.

28. Dārzenis. 30. Antīkie literatūras un mākslas darbi. 35. Pilsēta Kurzemē. 37. Ostas pilsēta Latvijā. 38. Pilsēta Somijas rakstnieks (1879-1945). 40. Izdevniecība Rīgā. 41. Slogs, smagums.

Stateniski. 1. Apdzīvota vieta Kocēnu novadā. 2. Vēsturiski izveidojušās lielas cilvēku grupas. 3. Lielas lapsenes. 5. Kāršu spēle. 6. Sporaugs. 8. Aitas (*novēcojis nosaukums*). 9. Kūras pieteka.

14. Pīļu dzimtas putns. 15. Klajas, brīvas platības. 17. Apcerējums. 18. Kopīga darba veikšana bez atlīdzības. 20. Žirafu dzimtas dzīvnieks. 21. Lētticīgi. 27. Kamanas braukšanai ar suņiem vai briežiem. 29. Auduma krāsošanas paņēmieni. 31. Apdzīvota vieta Tukuma novadā. 32. Stāvas nogāzes. 33. Ganas galvaspilsēta. 34. Pilsēta Igaunijas ziemeļos. 36. Skrējienis, brauciens pa dabiski šķēršļotu apvidu.

Krustvārdu mīklas (Nr. 40) atrisinājums Līmeniski.

7. Katedras. 8. Sakārtot. 10. Asarot. 11. Nakra. 13. Klejot. 14. Akas. 15. "Opel". 16. Trīsis. 18. Istaba. 20. Alise. 23. Akti. 25. Oslo. 27. Lieki. 28. Breksis. 29. Odesa. 30. Verns. 33. Slātava. 34. Atika. 36. Sedi. 37. Suta. 38. Pases. 40. Tornis. 43. Asorti. 45. Alts. 47. Skat! 48. Bierns. 49. Sekta. 50. Estēti. 51. Aptiekas. 52. Kripatas.

Stateniski. 1. Starts. 2. Adatas. 3. Īstas. 4. Astro. 5. Kārkli. 6. Stiept. 7. Kastroļi. 9. Trombons. 11. NASA. 12. Apse. 17. Inki. 19. Solo. 21. Liepāja. 22. Saskare. 23. Akins. 24. Ibsi. 25. Ostas. 26. Odeta. 31. Eksotika. 32. Seni. 34. Atis. 35. Kastetes. 38. Pats. 39. Saka. 41. Nereta. 42. Sasiet. 43. Atelpa. 44. Ostits. 46. Serso. 47. Steks.

kas pilda betona bedri telpas grīdā un caur kuŗu, visticamāk, ir plūduši arī kanalizācijas ūdeņi no visas ēkas.

Vēsturnieks veica pārbaudes rakumu arī bedres pildījumā un atklāja, ka čaulītes skaitāmas simtos. Tās ir apaugušas ar rūsu, tomēr vizuāli ir novērtējams, ka tās šautas no dažādu kalibru ieročiem. Čauliņu datējums pagaidām nav zināms.

Jau iepriekš vēstīts, ka 2016. gada augustā J. Goldšmits ēkas pirmā stāva telpā aiz tapetēm un preskartona atradis iesprūdušu lodi. Par šo telpu kā nošaušanas vietu liecināja bija jau agrāk. 2017. gada decembrī Okupācijas muzeja vēsturnieku izpētes grupa sienas dēļos atklāja šaujamoču ložu caurumus un arī iesprūdušas lodes. Tās tika atrastas kā dēļu sienā, kas fiksēta 1942. gada fotografijās, tā arī dēļos, kas uz sienas bija uzlikti pēckara gados.

Šie atradumi rādīja, ka telpā tiešām ir šauts. Toreiz radās jautājums – vai šaušana turpinājusies arī pēc PSRS okupācijas 1944. gada beigās. Tāpat vēsturniekus pārsteidza, ka tur neatradās izšauto patronu čaulītes.

Strādājot pie izstādes "Čekas vēsture Latvijā" izveides, vēsturniecei Inesei Dreimanei izdevās noskaidrot, ka no 1941. gada sākuma līdz jūnijam beigām čekas mājā nošauti 188 cilvēki, kuŗiem okupācijas režīma iestādes bija piespriedušas nāvessodu. Neatbildēts jautājums paliek par iespējamām eksekūcijām pret Latvijas iedzīvotājiem arī pēc 1944. gada.

Pagaidām aktīva vietas izpēte

nenotiek. Atradums noticis telpā, kas ietilpst vēsturiskā notikuma telpu kompleksā un kam ir valsts aizsardzības statuss, bet šis telpas nav Latvijas Okupācijas muzeja irēto telpu skaitā. J. Goldšmits gatavo oficiālu ziņojumu Nacionālajai kultūras mantojumu pārvaldei un ēkas apsaimniekotājam VAS VNĪ, tomēr pastāv zināmas šaubas, vai jautājumi par iespējamiem noziegumiem pret Latvijas iedzīvotājiem, par kuŗiem liecina šautuves sienās atrastās lodes un lielais skaits patronu čauliņu ēkas kanalizācijas caurulēs, būtu jārisina īpašumu apsaimniekotājam, kultūras pieminekļu sargiem vai sabiedriskai organizācijai.

PSRS represīvais orgāns – čeka – ēkā Rīgā, Brīvības ielā 61, darbojās no 1940. gada rudens līdz 1941. jūnijam beigām un atkal tur atgriezās 1944. gada beigās līdz ar padomju otrreizējo okupāciju.

Kad atjaunotā Latvijas valsts 1991. gadā 24. augustā likvidēja LPSR Valsts drošības komiteju kā noziedzīgu organizāciju, čekas darbinieki to pameta un ēkā ievāca Latvijas Valsts policijas struktūras.

Visu padomju okupācijas periodu Latvijā čeka izsekoja, apcietināja un apsūdzēja cilvēkus par neuzticību padomju okupācijas režīmam. Kopumā laikā no 1940. – 1990. gadam politiski apsūdzēti vairāk par 49 tūkstošiem Latvijas iedzīvotāju. Tomēr ne visi čekas apcietinātie nonāca līdz oficiālai apsūdzībai un tiesai. Ir zināmi gadījumi, kad cilvēki tika nogalināti izmeklēšanas laikā.

IN MEMORIAM

H. Rudziša lolojuma Bellacord Electro pētnieks Mūžībā

DAIGA MAZVĒRSĪTE

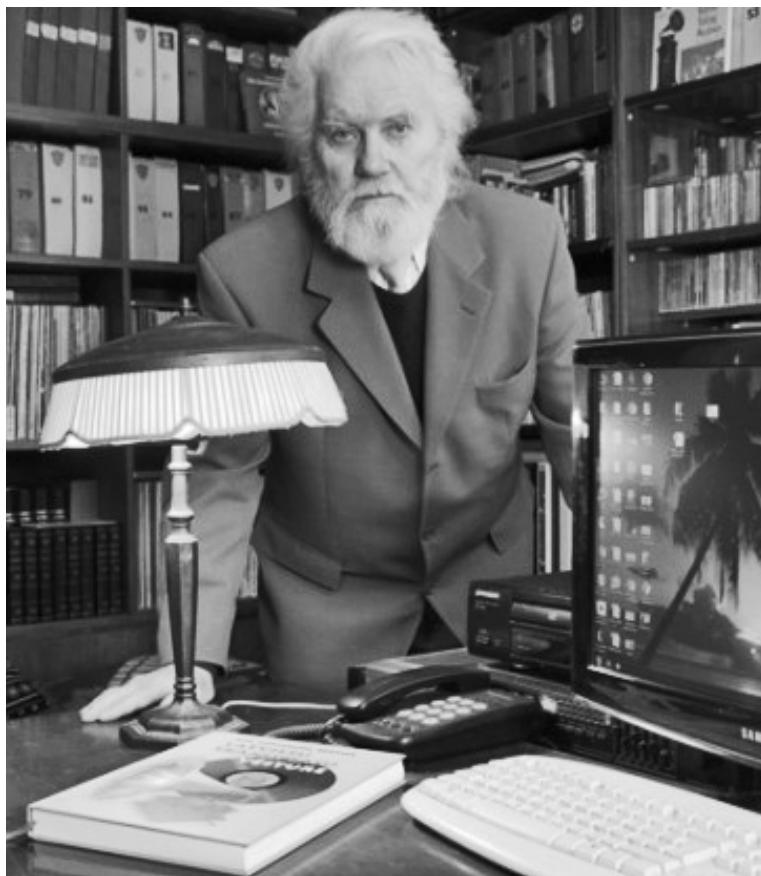
Mūžībā aizgājis Latvijas Skaņuplašu muzeja īpašnieks, kolekcionārs, grāmatas *Latviešu skaņuplašu vēsture* autors **Atis Gunivaldis Bērtiņš** (29.10.1932. – 17.10.2020.). Viņš pats atzinis, ka nav ne mūziķis, ne muzikologs, tikai skaņuplašu kolekcionārs, taču šai pieticībai gribas iebilst. Tik pamatīgu, fundamentālu zināšanu Latvijas skaņuplašu, līdz ar to mūzikas industrijas jomā nav bijis nevienam citam, līdz ar to zaudējums ir milzīgs, turklāt Bērtiņa kungs arī pēc divu grāmatas *Latviešu skaņuplašu vēstures* sējumu izdošanas nebija apstājies un jau bija pabeidzis darbu pie 3. daļas.

Liktenīga izrādījās pati pirmā 1932. gadā dzimušā Ata Gunivalža saskare ar mūziku piecu gadu vecumā Ziemassvētkos, kad zēna māte no skapja izgāsa no cēla melnu koferi – patafonu un drīz vien istabā atskanēja Reitera kora dziedātā *Klusa nakts, svēta nakts*. Melnajā šellakas diskā apslēpto skaņu brīnums puiku paņēma savā varā uz visu mūžu.

Turpmāk skaņuplašu skaits viņa plauktā tikai vairojās. Pēc Rīgas 1. vidusskolas beigšanas Bērtiņš iestājās Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē, pēc tās beigšanas tika norīkots darbā par izmeklētāju. Tad radās domstarpības ar čeku, Bērtiņu no darba atlauda. Dažus gadus vēlāk viņš kļuva par ārštata korrespondentu Latvijas radio un televīzijā (1964-1971), līdz darba gaitas aizveda uz Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrību. Kā tās darbinieks Atis Gunivaldis Bērtiņš apceļoja Latvijas lauku viensētas pirms to iznīcināšanas. Saimnieki ar prieku atdeva viņam nevajadzīgās lietas, reizumis – arī skaņuplates.

1958. gadā dienesta darīšanu dēļ Atis Gunivaldis Bērtiņš pirmoreiz nonāca Rīgas skaņuplašu fabrikā, bijušajā *Bellacord Electro*. Sakarā ar vēlēšanām Atis bija iecelts par aģitatoru vairākās fabrikās, toreiz tikās ar fabrikas vecāko mūzikas redaktori Natāliju Gaili, taču tobrīd jauneklīm vēl nebija vēlēšanās interesēties par fabrikas vēsturi. Taču interese par skaņuplatēm un citām senlietām auga augumā.

40 gadus bijis rīdzinieks, čaklais krājējs meklēja kādu lielu ēku, kur arvien augošo kolekciju izvietot. Tā viņš nonāca Kuldiņas pusē, "Birzniekos", un pamazām atjaunoja seno māju. Kļuvis par Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrības Kuldiņas nodaļas padomes priekšsēdētāja vietnieku, Bērtiņš apliecināja arī labas literārās dotības, jo viņa vadībā tapa biedrības izdevums *Bandava*.

dijumi, kas izskanēja *Latvijas Radio 2*. Šie stāsti par latviešu skaņuplatēm un to varoņiem tika publicēti avīzē *Laiks*, un tās izdevēja Līgita Kovtuna ierosināja Bērtiņam viņa veikumu apkopot grāmatā. Tad 2007. gadā, lolodams sapni par latviešu skaņuplašu vēstures sarakstīšanu, sāka apmeklēt Rīgas bibliotēkas, Rakstniecības, teātra un mūzikas muzeju, Latvijas valsts vēstures arhīvu. Materiāli lēnām pārtapa pētījumā, Bērtiņš izveidoja visu Latvijā darbojošos skaņuplašu firmu latvisko plašu sarakstus, katalogus, un grāmatas *Latviešu skaņuplašu vēsture* 1. daļas izdošana 2015. gadā bija ļoti gaidīts notikums daudzu mūsu melomānu dzīvē. Taču visvairāk par to priecājās pats autors, saukdams šo grāmatu par sava mūža darbu. Divus gadus vēlāk gatava bija arī *Latviešu skaņuplašu vēstures* 2. daļa, kas aptvēra laiku pēc Otrā pasaules kara. Ne tikai desmit rakstīšanas gadus, bet faktiski visu mūžu Atis Gunivaldis Bērtiņš ieguldījis mūsu skaņuplašu un mūzikas vēstures pētniecībā, kas aptvēra arī trimdas latviešu izdevumus, kuŗu tik pamatīgai pētniecībai pirms viņa neviens nebija pievērsies.

Dzenot pēdas skaņuplatēm, Bērtiņš deva ne vienas vien it kā latviskas dziesmas izcelsmes noslēpuma atslēgu, izsekoja vairāku nezināmu autoru dziesmu vēsturi. To vidū bija tautā iemīļotā "Es dziedāšu par tevi, Tēvu zeme", "Ķemermiestiņā" un vairākas citas. Aizgājēja bērni – dēls Māris un meita Vija – sola tēva gaitas turpināt, neizputinot apjomīgo kolekciju un skaņuplašu muzeju.

Laikrakstu *Laiks* un *Brīvā Latvija* un apgāda *Laika grāmata* saime skumst par sava drauga un autora Ata Gunivalža Bērtiņa aiziešanu Mūžībā. Izsakām visdziļāko līdzjutību ģimenei, domubiedriem, draugiem.

Paldies, mīlais Ati, par mūsu kopīgajiem darbiem!

Atradis, pircis, iemainījis skaņuplates, Atis Gunivaldis savā privātmūzejā savāca vairāk nekā 4000 retu, pat unikālu eksemplāru. Rezultātā kolekcionāra mājvieta Rumbas pagasta "Birzniekos" pārtapa skaņuplašu muzejā, kur interesentiem apskatāmi arī gramofoni, atskaņotāji, radio aparāti, kā arī citas senlietas. To rēgulāri apmeklēja ekskursanti ne tikai no Latvijas, bet arī ārvalstīm, viņu vidū skaņuplašu kolekcionāri, mūzikas vēstures interesenti.

Ceļš uz grāmatu par Latvijas skaņuplašu vēsturi Bērtiņam sākās pagājušā gadsimta beigās, kad mūzikas izdevniecības *Balss* darbinieks Armīns Ronis, tagadējais *Latvijas Radio 2* direktors, piedāvāja veidot *Bellacord* skaņuplašu ierakstu izlasi kompaktdiskos, protams, saskaņā ar *Bellacord* fabrikas dibinātāja Helmara Rudziša personisku atļauju. Šiem diskos bija nepieciešami ievadi, un Atis Gunivaldis Bērtiņš sāka izpēti pro-

cesu, meklēdams biografiskus datus par pagājušo gadu desmitu latviešu mūziķiem un komponistiem. Bērtiņš izpētīja ne tikai fabrikas *Bellacord Electro vēsturi*, bet arī apkopoja pirms tam klajā laistās, dažādu firmu izdotās ārzemju plates ar latviešu mūziku. Ar šiem materiāliem tika sagatavoti arī 30 radiatorai-

SĒRAS

Mūsu mīļā
**LIDIJA MEIJA,
dz. Gerge**

* 1922. gada 5. decembrī, Aucē,
† 2020. gada 14. oktobrī, Nackā, Zviedrijā

Saldu dusu!

Māsa,
radi un draugi

Bēres piektdien, 13. novembrī, pulksten 13:30
Skogskapelletā, Skogskyrkogardenā, Enskedē

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU SLUDINĀJUMS:
● **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:
Ģertrūdes iela 27
Rīga, LV - 1011
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Līgita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.
● par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
● par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
● 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.
Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

PAZIŅOTI LATVIJAS
VĪRIEŠU BASKETBOLA
IZLASES KANDIDĀTI

Latvijas vīriešu basketbola valstsvienības vadība nosaukusi 24 spēlētājus, no kuriem tiks izraudzīts sastāvs novembra beigās Sarajevā paredzētajam 2022. gada Eiropas čempionāta kvalifikācijas turnīra spēlēm, informē Latvijas Basketbola savienība (LBS). Paredzams, ka uz sabraukumu Sarajevā dosies 14 spēlētāji. Latvijas komanda, kas turnīru sāks ar diviem zaudējumiem, 27. novembrī spēlēs ar Grieķijas izlasi (2 uzvaras), bet 29. novembrī ar Bosnijas un Hercegovinas vienību (1-1). Vēl H grupā spēlēs Bulgārijas izlase (1-1). Turnīru paredzēts beigt februārī, kad notiks vēl viens sabraukums. Finālturnīram kvalificēsies trīs labākās komandas.

Kandidātu sarakstā pārstāvētas četras Latvijas komandas, Spānijas, Itālijas, Krievijas, Igaunijas, Polijas, Kazachstānas un Baltkrievijas komandas, kā arī NBA. Trīs spēlētāji valstsvienībā aizvadījuši vairāk par 100 spēlēm (Jānis Blūms – 170, Kaspars Bērziņš – 120, Mārtiņš Meiers – 107), bet potenciāls debitants ir tikai viens (Kristers Zoriks). FIBA noteikumi paredz, ka paplašināto pieteikumu var korigēt līdz 15. novembrim, tāpēc tiek turpināti nepieciešamie priekšdarbi, apzinot arī Eirolīgas klubu spēlētāju iespējas pievienoties valstsvienībai.

Skaidrs ir tas, ka komandai nepalīdzēs trīs no četriem NBA komandu pārstāvjiem – Kristaps Porziņģis, Dāvis Bertāns un Rodions Kurucs. Izlasei gatavs palīdzēt Vašingtonas *Wizards* centrs Anžejs Pasečņiks, kurš aktīvi trenējas Latvijā.

Anžejs Pasečņiks

Ari Bertāns ir Latvijā, taču vēl nav parakstījis jaunu līgumu ar kādu NBA komandu, tāpēc nevēlas riskēt. Savukārt Porziņģis Dalasā atlabst pēc ceģala operācijas.

BERTĀNS IR VIENS NO
LABĀKAJIEM BRĪVAJIEM
AGENTIEM ŠORUDEN

Pazīstamā ārzemju medija ESPN apskatnieks Kevins Peltons ir apkopojis gaidāmās Nacionālās basketbola asociācijas (NBA) starpsezonas labākos brīvos aģentus. Augstu vietu izpelņijies arī latviešu snaiķeris Dāvis Bertāns.

Dāvis Bertāns

Izveidotajā topā apkopoti 25 šī rudens NBA labākie brīvie aģenti. Topa pirmajā vietā, protams, atrodams Losandželosas *Lakers* spēlētājs Entonijs Deiviss, kurš pavisam neseno pirmo reizi karjērā tika pie čempiona titula. Vairums ārzemju apskatnieku gan uzskata, ka Deiviss *Lakers* nepametīs. Topa piekto vietu ieņem Dāvis Bertāns, kurš šosezon pārstāvēja Vašingtonas *Wizards*. Ari Bertāns ir neierobežoti brīvais aģents. Eksperti lēš, ka latvietis varētu tikt pie četru gadu līguma, vidēji sezonā pelnot 15-20 miljonus ASV dolaru. *Wizards* gan vairākkārt ir paziņojusi, ka tieši Bertāna noturēšana ir šīs starpsezonas prioritāte, bet par latvieša pakalpojumiem ir interesējušās arī tādās komandas kā Atlantijas *Hawks*, Ņujorkas *Knicks* un Finikssas *Suns*.

SIDNEJAS PARAOLIMPI-
SKAI MEDALAI – 20 GADU

Tieši pirms 20 gadiem par startu F52 grupā diska mešanā Aigaram Apinim Sidnejas Olimpiskajās spēlēs kāra kaklā pirmo Latvijas sporta vēsturē izcīnīto medaļu paralimpiskajās spēlēs. Izcilais sasniegums tika apstiprināts tikai pēc protesta izska-

tišanas un atkārtotas medicīniskās pārbaudes.

Aigars Apinis

Sidnejas paralimpiskajās spēlēs 2000. gadā Latvija izcīnīja pirmās trīs medaļas šajā forumā – trīs bronzas godalgas. Divas no tām bija Aigara Apina kontā F52 grupā – lodes grūšanā un diska mešanā, bet vienu izcīnīja Armands Ližbovskis tāllēkšanā.

Par pirmo Latvijas medaļnieku kļuva Apinis diska mešanā, 23. oktobrī disku raidot 15 metru un 12 centimetru tūlumā. "Ļoti labi atceros Sidnejas spēles," par piedzīvoto pirms 20 gadiem saka Apinis. "Pēc diska mešanas sacensībām tika iesniegts protests, ka es neatbilstu F52 medicīniskai grupai. Nākamajā dienā ar dakteri Pāvelu Metafinu izgājām pārbaudi." Aigars atceras, ka apbalvošana pēc sacensībām diska mešanā bija paredzēta tajā pašā vakarā vai nākamajā rītā, taču nākamajā dienā no rīta sportistam bija jānododas uz pārbaudi pie āršiem. Teorētiski varēja būt tā, ka Latvijas sportistu nemaz neļautu paralimpiskajās arēnās, jo tolaik veselības grupu noteica (apstiprināja) uz vietas. Varēja sanākt, ka sportists aizlido uz sacensībām, pie kurām viņu nepielaiž, jo viņš neatbilst veselības grupai. "Pirmo reizi biju paralimpiskajās spēlēs, pirmo reizi biju tik lielā tusiņā," smaida Apinis. "Kad notika diska mešanas sacensības, varēja būt aizpildīta puse stadiona, bet spēļu atklāšanās un noslēgumā bija pilns stadions. Toreiz daudz skatītāju mūsu sacensībās ietvēra pensionārus, cilvēkus ar invaliditāti un bērnus." Apinis saka, ka sajūtas pēc medaļas izcīnīšanas viņš joprojām neņemam aprakstīt. Tās ir neatkārtojamas. Starts un sasniegtais rezultāts Sidnejā nebija grūtākais medaļas izcīnīšanā. "Grūtākais bija "piecelties" pēc gūtās traumas, sākt darboties, tikt līdz braukšanai," stāsta

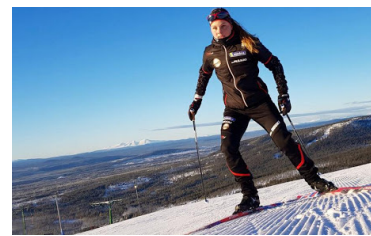
Apinis. Vajadzēja saprast, kā sportot, – inventāra nebija, zināšanu nebija. Paldies trenerim Aldim Šūpolniekam, kurš mani iedvesmoja sportošanai. Esmu viens no nedaudziem sportistiem, kuri visu karjēru iztikuši ar vienu treneri."

Lidojot uz Sidneju, nebijis nekādas saprašanas par to, ko var izdarīt citi sportisti, jo informatīvā telpa timekli vēl nebija tik attīstīta, kā tas ir mūsdienās. Turklāt uzreiz jālido tik tālu. "Tumša bilde," pirms došanās uz Austrāliju sportists bija neziņā. Apinis nezināja konkurentu rezultātus, bet cerēja uz vietu pirmajā sešinieka – gan diskā, gan lodē, kur viņš vēlāk arī tika pie bronzas medaļas.

PATRĪCIJAS EIDUKA
GATAVOJAS
IZAICINĀJUMIEM

Patricija Eiduka atgriezies no trīs nedēļas ilgušas treniņnometnes Austrijā, kur Latvijas spēcīgākā distanču slēpotāja krāja pirmos kilometrus uz sniega.

Pēc smagās treniņnometnes

sportiste uzturas pašizolācijā un Latvijas Televīzijas "Sporta studijai" pastāstīja, ka jaunajā sezonā par lielākajiem izaicinājumiem uzskata startu divos pasaules čempionātos. Eiduka cer uz veiksmīgu ziemu, jo darbs ritējis pēc plāna, un fiziskā forma, spriežot pēc sajūtām un lielākām slodzēm treniņos, 20 gadu vecajai sportistei ir vēl labāka nekā iepriekšējā sezonā. Viņa gan atzīst, ka tikai vēlāk būs redzams, vai tas atspoguļosies arī rezultātos sacensībās.

Drīz Eiduka jau dosies uz Somiju, kur novembra vidū plānots sākt sacensību sezonu. Pēc pirmajām mazākām Starptautiskās Slēpošanas federācijas (FIS) sacensībām Patrīcijas ceļš vedīs uz Pasaules kausa pirmo posmu novembra beigās Rukā, Somijā. Eiduka 2020./2021. gada sezonā noteikti nēstartēs pilnīgi visos Pasaules kausa posmos, un daudz kas būs atkarīgs no viņas komandas plāniem. Daži Pasau-

les kausa posmi Patrīcijas kalendārā jau ir ielānoti, bet slēpotāja atturas vērtēt, vai tajos noteikti izdosies startēt, jo pandēmijas dēļ sacīkstes var atcelt. Tādēļ visi plāni ir ar zināmu nosacītības piedevu. Par lielāko sezonas izaicinājumu Eiduka uzskata karjērā pirmo U-23 pasaules čempionātu, kam pagaidām nav zināma norises vieta, bet jau ir noteiktas sacensību disciplīnas. U-23 čempionāts, iespējams, risināsies Somijā, tomēr gala lēmums vēl nav pieņemts. Vēl vienas no sezonā svarīgākajām sacensībām Patrīcijai būs pasaules čempionāts pieaugušajiem, kas Obersdorfā, Vācijā, ielānots 2021. gada februārī un martā.

Jau otro sezonu Eiduka būs kopā ar Polijas izlases meitenēm treneru Justinas Kovaļčikas un Martina Bajčičāka vadībā. Savu komandu Patrīcija raksturo kā ļoti profesionālu, un tās sniegtās gatavošanās iespējas krasī atšķiras no trenēšanās vienatnē. "Tas ir nesalīdzināmi, kā ir, kad tu viens trenējies, un kā ir ar komandu. Tas nenozīmē, ka ir vieglāk, bet tas viss kļūst arvien profesionālāk un skaidrāk, ka tas ir vajadzīgs, lai izaugtu, jo vienam trenēties ir tiešām ļoti grūti, pat nereāli," paskaidroja Eiduka. "Ne velti visi spēcīgākie pasaulē meklē springa partnerus un komandā kopā trenējas." Pandēmijas dēļ slēpošanas saimē milzu ierobežojumu nav, vienīgi pirms sacensībām norises vietā jāveic obligāti vīrusa testi. Eiduka nav arī dzirdējusi, ka slēpošanā būtiski samazinātu norisēs iesaistīto personu skaitu.

TENISS

Latvijas tenisa līdere Aļona Ostapenko Čehijā pārvarēja Ostravas turnīra pirmo kārtu, neatstājot izredzes ar piekto numuru izliktajai chorvatietei Petrai Martičai, – bija pārāka divos setos ar 6:3, 6:1 un uzvaru nodrošināja tikai 58 minūtes ilgajā spēlē.

Otrā kārtā Ostapenko ar rezultātu 4:6, 4:6 zaudēja Tunisijas pārstāvei Onsu Žabērai, kuŗa pēc ranga ir vadošā tenisiste Āfrikā. Latvijas tenisiste WTA rangā ieņem 44. vietu, bet Žabēra atrodas 32. pozīcijā. Viņām šī bija otrā tikšanās, pirms pieciem gadiem savstarpējo dueli uzvarēja Ostapenko. Otrās kārtas sasniegšana Ostapenko deva 55 WTA ranga punktus.

P. Karlsons

307.lv

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Plānotie nākamie Rīgas Evaņģēliskā draudzes dievkalpojumi:

8. novembrī plkst.13

18. novembrī Valsts svētku dievkalpojums

13. decembrī plkst. 13

24. decembrī Ziemassvētku dievkalpojums.

Draudzes valde rūpīgi seko līdz pandēmijas ierobežojumu noteikumiem un piemēros dievkalpojumu kārtību, vietu un procesu valsts noteiktiem ierobežojumiem.

Jūsu RED valde un mācītāja Dace Balode

VĀCIJĀ

8. novembrī Vācijas pilsētā Breizachā (*Breisach am Rhein*) paredzēts sarīkojums par tematu "Latviešu mākslinieki trimdā".

Piedalīsies Guna Teichmane, rečitācija, Maija Nāberinga, rečitācija un klavieres, Benjamin Broecker, rečitācija, Dita Lammerse, čells.

Skanēs Jāzepa Vītola un Jāņa Mediņa kompozīcijas un tiks lasīti Jāņa Jaunsudrabiņa un Jāzepa Vītola teksti.

Izstādē Jāņa Jaunsudrabiņa gleznas no Jāņa Vintera privātās kolekcijas.

Tuvākai informācijai: BronislawHubermanForum.com

MATISS KUKAINIS
ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346